

മഹാഭാരതം - 53

മഹാഭാരതം 53

വ്യാസമഹർഷി

ആശ്രമവാസികപർവം അധ്യായം 1 - 25

താളിളക്കം
2020

പേര്: മഹാഭാരതം 53

ഭാഷ: Malayalam

വിഭാഗം: മഹാകാവ്യം

രചന: വ്യാസമഹർഷി

പ്രസാധകർ: താളിളക്കം

ഡിസംബർ 2020

Layout Design: പ്രവീൺ വർമ്മ

Copyleft:

ലാടെക്കിൽ നിർമ്മിച്ചതാണിത്.
ഓൺലൈൻ വായനയ്ക്ക് വേണ്ടി.
ഉബുണ്ടു ഓപ്പറേറ്റിങ്ങ് സിസ്റ്റത്തിലൂടെ.
കടപ്പാട്: വിക്സിപ്പീഡിയ.

15 ആശ്രമവാസികപർവം

അധ്യായം 1

1 [ജ]

പ്രാപ്യ രാജ്യം മഹാഭാഗാഃ പാണ്ഡവാ മേ പിതാമഹാഃ
 കഥം ആസൻ മഹാരാജേ യുതരാഷ്ട്രേ മഹാത്മനി
 2 സ ഹി രാജാ ഹതാമാത്യോ ഹതപുത്രോ നരാശ്രയഃ
 കഥം ആസീദ് ധന്തൈശ്വര്യോ ഗാന്ധാരി ച യശസിനീ
 3 കിയന്തം ചൈവ കാലം തേ പിതരോ മമ പൂർവകാഃ
 സ്ഥിതാ രാജ്യേ മഹാത്മാനസ് തൻ മേ വ്യാഖ്യാതും അർഹസീ

4 [വൈ]

പ്രാപ്യ രാജ്യം മഹാത്മാനഃ പാണ്ഡവാ ഹതശരവഃ
 യുതരാഷ്ട്രം പുരസ്കൃത്യ പൃഥിവീം പര്യപാലയൻ
 5 യുതരാഷ്ട്രം ഉപാതിഷ്ടദ് വിദൂരഃ സഞ്ജയസ് തഥാ
 യുയുത്സുശ് ചാപി മേധാവി വൈശ്യാപുത്രഃ സ കൗരവഃ
 6 പാണ്ഡവഃ സർവകാര്യാണി സമ്പൃച്ഛന്തി സ്മ തം നൃപം
 ചക്രസ് തേനാഭ്യനുജ്ഞാതാ വർഷാണി ദശ പഞ്ച ച
 7 സദാ ഹി ഗത്യാ തേ വീരാഃ പര്യപാസന്ത തം നൃപം
 പാദാഭിവന്ദനം കൃത്വാ ധർമ്മരാജ മതേ സ്ഥിതാഃ
 തേ മുർധ്നി സമുപാശ്രാതാഃ സർവകാര്യാണി ചക്രിരേ
 8 കന്തിഭോജസുതാ ചൈവ ഗന്ധാരിം അന്വവർത്ത
 ദ്രൗപദീ ച സുഭദ്രാ ച യാശ് ചാന്യാഃ പാണ്ഡവ സ്ത്രീയഃ
 സമാം വൃത്തിം അവർത്തന്ത തയോഃ ശ്വശ്രോർ യഥാവിധി
 9 ശയനാനി മഹാർഹാണി വാസാംസ്യ് ആഭരണാനി ച
 രാജാർഹാണി ച സർവാണി ഭക്ഷ്യഭോജ്യാന്യ് അനേകശഃ
 യുധിഷ്ഠിരോ മഹാരാജ യുതരാഷ്ട്രേ ിദ്യുപാഹരത്
 10 തഥൈവ കന്തീ ഗാന്ധാര്യാം ഗുരുവൃത്തിം അവർത്ത
 വിദൂരഃ സഞ്ജയശ് ചൈവ യുയുത്സുശ് ചൈവ കൗരവഃ
 ഉപാസന്തേ സ്മ തം വൃദ്ധം ഹതപുത്രം ജനാധിപം
 11 സ്യാലോ ദ്രുണസ്യ യശ് ചൈകോ ദധിതോ ബ്രാഹ്മണോ മഹാൻ
 സ ച തസ്മിൻ മഹേഷ്യാസഃ കൃപഃ സമഭവത് തദാ
 12 വ്യാസസ്യ ഭഗവാൻ നിത്യം വാസം ചക്രേ നൃപേണ ഹ
 കഥാഃ കർവൻ പുരാണർഷിർ ദേവർഷിനൃപ രക്ഷസാം
 13 ധർമയുക്താനി കാര്യാണി വ്യവഹാരാനിതാനി ച

ധൃതരാഷ്ട്രാഭ്യനുജ്ഞാതോ വിദൂരസ് താന്യ് അകാരയത്
 14 സാമന്തേഭ്യഃ പ്രിയാണ്യ് അസ്യ കാര്യാണി സുഗുരൂണ്യ് അപി
 പ്രാപ്യന്തേ ഫീർമൈഃ സുലഘ്വഭിഃ പ്രഭാവാദ് വിദൂരസ്യ വൈ
 15 അകരോദ് ബന്ധമോക്ഷാംശ് ച വധ്യാനാം മോക്ഷണം തഥാ
 ന ച ധർമാത്മജോ രാജാ കദാ ചിത് കിം ചിദ് അബ്രുവീത്
 16 വിഹാരയാത്രാസു പുനഃ കുരുരാജോ യുധിഷ്ടിരഃ
 സർവാൻ കാമാൻ മഹാതേജാഃ പ്രദദാവ് അംബികാ സുതേ
 17 ആരാലികാഃ സൂപകാരാ രാഗഖാണ്ഡവികാസ് തഥാ
 ഉപാതിഷ്ഠന്ത രാജാനം ധൃതരാഷ്ട്രം യഥാ പുരാ
 18 വാസാംസി ച മഹാർഹാണി മാല്യാനി വിവിധാനി ച
 ഉപാജഹ്രൂർ യഥാന്യായം ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ പാണ്ഡവഃ
 19 മൈരേയം മധു മാംസാനി പാനകാനി ലഘ്വനി ച
 ചിത്രാൻ ഭക്ഷ്യവികാരാംശ് ച ചക്രൂർ അസ്യ യഥാ പുരാ
 20 യേ ചാപി പൃഥിവീപാലാഃ സമാജഗ്മുഃ സമന്തതഃ
 ഉപാതിഷ്ഠന്ത തേ സർവേ കൗരവേദ്രം യഥാ പുരാ
 21 കന്തീ ച ദ്രൗപദീ ചൈവ സാത്വതീ ചൈവ ഭാമിനീ
 ഉല്പഹീ നാഗകന്യാ ച ദേവീ ചിത്രം അംഗദാ തഥാ
 22 ധൃഷ്ടകേതോശ് ച ഭഗിനീ ജരാ സന്ധസ്യ ചാരമജാ
 കിങ്കരാഃ സ്തോപതിഷ്ഠന്തി സർവാഃ സുബലജാം തഥാ
 23 യഥാ പുത്ര വിധുഷ്ണോ ഫയം ന കിം ചിദ് ദുഃഖം ആപ്സയാത്
 ഇതി രാജൻ വശാദ് ദ്രാതൃൻ നിത്യം ഏവ യുധിഷ്ടിരഃ
 24 ഏവം തേ ധർമരാജസ്യ ശ്രുത്വാ വചനം അർഥവത്
 സവിശേഷം അവർത്തത ഭീമം ഏകം വിനാ തദാ
 25 ന ഹി തത് തസ്യ വീരസ്യ ഹൃദയാദ് അപസർപതി
 ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ദുർബുദ്ധേർ യദ്യുത്തം ദ്യുതകാരിതം

അധ്യായം 2

1 [വൈ]

ഏവം സന്യജിതോ രാജാ പാണ്ഡവൈർ അംബികാ സുതഃ
 വിജഹാര യഥാപൂർവം ഭൃഷിഭിഃ പര്യപാസിതഃ
 2 ബ്രഹ്മ ദേയാഗ്ര ഹാരാംഗ് ച പ്രദദൗ സ കരൂദചഃ
 തച് ച കുന്തിസുതോ രാജാ സർവം ഏവാന്വമോദത
 3 ആന്ദശംസ്യ പരോ രാജാ പ്രിയമാണോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഉവാച സ തദാ ഭ്രാന്തൻ അമാത്യാംഗ് ച മഹീപതിഃ
 4 മയാ ചൈവ ഭവദ്ഭിഗ് ച മാന്യ ഏഷ നരാധിപഃ
 നിദേശേ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ യഃ സ്ഥാസ്യതി സ മേ സുഹൃത്
 വിപരിതഗ് ച മേ ശത്രുർ നിരസ്യഗ് ച ഭവേൻ നരഃ
 5 പരിദൃഷ്ടേഷു ചാഹഃസു പുത്രാണാം ശ്രാദ്ധകർമ്മണി
 ദദാതു രാജാ സർവേഷാം യാവദ് അസ്യ ചികീർഷിതം
 6 തതഃ സ രാജാ കൗരവ്യോ ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹാമനാഃ
 ബ്രാഹ്മണേഭ്യോ മഹാർഹേഭ്യോ ദദൗ വിത്താന്യ് അനേകശഃ
 7 ധർമ്മരാജഗ് ച ഭീമഗ് ച സവ്യസാചീ യമാവ് അപി
 തത് സർവം അന്വവർത്തത ധൃതരാഷ്ട്ര വ്യപേക്ഷയാ
 8 കഥം ന രാജാ വൃദ്ധഃ സൻ പുത്രശോകസമാഹതഃ
 ശോകം അസ്മത് കൃതം പ്രാപ്യ ന ശ്രിയേതേതി ചിന്ത്യതേ
 9 യാവദ് ധി കുരുമുഖ്യസ്യ ജീവത് പുത്രസ്യ വൈ സുഖം
 ബഭ്രുവ തദ് അവാപ്നോതു ഭോഗാംഗ് ചേതി വ്യവസ്ഥിതാഃ
 10 തതസ് തേ സഹിതാഃ സർവേ ഭ്രാതരഃ പഞ്ച പാണ്ഡവാഃ
 തഥാ ശീലാഃ സമാതസ്ഥർ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ശാസനേ
 11 ധൃതരാഷ്ട്രഗ് ച താൻ വീരാൻ വിനീതാൻ വിനയേ സ്ഥിതാൻ
 ശിഷ്യവൃത്തൗ സ്ഥിതാൻ നിത്യം ഗുരുവത് പര്യപശ്യത
 12 ഗാന്ധാരി ചൈവ പുത്രാണാം വിവിധൈഃ ശ്രാദ്ധകർമ്മഭിഃ
 ആന്ദൃഷ്യം അഗമത് കാമാൻ വിപ്രേഭ്യഃ പ്രതിപാദ്യ വൈ
 13 ഏവം ധർമ്മഭൃതാം ശ്രേഷ്ഠോ ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭ്രാന്തഭിഃ സഹിതോ ധീമാൻ പുജയാം ആസ തം നൃപം

അധ്യായം 3

1 [വൈ]

സ രാജാ സുമഹാതേജോ വൃദ്ധഃ കരുകലോദ്വഹഃ
നാപശ്യത തദാ കിം ചിദ് അപ്രിയം പാണ്ഡുനന്ദനേ
2 വർതമാനേഷു സദ്യുത്തിം പാണ്ഡവേഷു മഹാത്മസു
പ്രീതിമാൻ അഭവദ് രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ങ്ബീകാ സുതഃ
3 സൗഖ്യലേയീ ച ഗാന്ധാരി പുത്രശോകം അപാസ്യ തം
സദൈവ പ്രീതിം അത്യാസിത് തനയേഷു നിജേഷ് ഇവ
4 പ്രിയാണ്യ് ഏവ തു കൗരവ്യോ നാപ്രിയാണി കുരൂദ്വഹ
വൈചിത്രവീര്യേ നൃപതൗ സമാചരതി നിത്യദാ
5 യദ് യദ് ബൃതേ ച കിം ചിത് സാ ധൃതരാഷ്ട്രോ നരാധിപഃ
ഗുര വാ ലഘു വാ കാര്യം ഗാന്ധാരി ച യശസിനീ
6 തത് സ രാജാ മഹാരാജ പാണ്ണ്ഡവാനാം ധരന്ധരഃ
പൂജയിത്വാ വചസ് തത് തദ് അകാർഷിത് പരവീരഹാ
7 തേന തസ്യോഭവത് പ്രീതോ വൃത്തേന സ നരാധിപഃ
അന്വതപ്യച് ച സംസൃത്യ പുത്രം മന്ദം അചേതസം
8 സദാ ച പ്രാതർ ഉതഥായ കൃതജപ്യഃ ശുചിർ നൃപഃ
ആശാന്യേ പാണ്ഡുപുത്രാണാം സമരേഷ് അപരാജയം
9 ബ്രാഹ്മണാൻ വാചയിത്വാ ച ഹൃത്വാ ചൈവ ഹൃതാശനം
ആയുഷ്യം പാണ്ഡുപുത്രാണാം ആശാന്യേ സ നരാധിപഃ
10 ന താം പ്രീതിം മരാം ആപ പുത്രേഭ്യഃ സ മഹീപതിഃ
യാം പ്രീതിം പാണ്ഡുപുത്രേഭ്യഃ സമവാപ തദാ നൃപഃ
11 ബ്രാഹ്മണാനാം ച വൃദ്ധാനാം ക്ഷത്രിയാണാം ച ഭാരത
തഥാ വിദ് ശൂദ്ര സംഘാനാം അഭവത് സുപ്രിയസ് തദാ
12 യച് ച കിം ചിത് പുരാ പാപം ധൃതരാഷ്ട്ര സുന്തൈഃ കൃതം
അകൃത്വാ ഹൃദി തദ് രാജാ തം നൃപം സോ ങ്ബവർത്ത
13 യശ് ച കശ് ചിൻ നരഃ കിം ചിദ് അപ്രിയം ചാബീകാ സുതേ
കരുതേ ദേഷ്യതാം ഏതി സ കൗന്തേയസ്യ ധീമതഃ
14 ന രാജേന്താ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ന ച ദുര്യോധനസ്യ വൈ
ഉവാച ദുഷ്ടതം കിം ചിദ് യുധിഷ്ഠിര ഭയാൻ നരഃ
15 ധൃത്യാ തുഷ്ടോ നരേന്ദ്രസ്യ ഗാന്ധാരി വിദുരസ് തഥാ
ശൗചേന ചാജാത ശത്ത്രോർ ന തു ഭീമസ്യ ശത്ത്രഹൻ
16 അന്വവർത്ത ഭീമോ ങ്ബി നിഷ്കന്തൻ ധർമ്മജം നൃപം

ധൃതരാഷ്ട്രം ച സന്ദ്രേക്ഷ്യ സദാ ഭവതി ദുർമനഃ
17 രാജാനം അനവർത്തനം ധർമ്മപുത്രം മഹാമതിം
അന്വവർത്തത കൗരവ്യോ ഹൃദയേന പരാങ്മുഖഃ

അധ്യായം 4

1 [വൈ]

യുധിഷ്ഠിരസ്യ നൃപതേർ ദുര്യോധന പിതൃസ് തഥാ
 നാന്തരം ദദൃശു രാജൻ പുരുഷാഃ പ്രണയം പ്രതി
 2 യദാ തു കൗരവോ രാജാ പുത്രം സസ്മാര ബാലിശം
 തദാ ഭീമം ഹൃദാ രാജൻ അപധ്യാതി സ പാർഥിവഃ
 3 തഥൈവ ഭീമസേനോ ിപി ധൃതരാഷ്ട്രം ജനാധിപം
 നാമർഷയത രാജേന്ദ്ര സദൈവാതുഷ്ടവദ് ധൃദാ
 4 അപ്രകാശാന്യ് അപ്രിയാണി ചകാരാസ്യ വൃകോദരഃ
 ആജ്ഞാം പ്രത്യഹരച് ചാപി കൃതകൈഃ പുരുഷൈഃ സദാ
 5 അഥ ഭീമഃ സുഹൃന്ധ്യേ ബാഹുശബ്ദം തഥാകരോത്
 സംശ്രവേ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ഗാന്ധാര്യാശ് ചാപ്യ് അമർഷണഃ
 6 സ്മൃത്യാ ദുര്യോധനം ശത്രും കർണ ദുഃശാസനാവ് അപി
 പ്രോവാചഥ സുസംരബ്ധോ ഭീമഃ സ പരുഷം വചഃ
 7 അന്ധസ്യ നൃപതേഃ പുത്രാ മയാ പരിഘബാഹനാ
 നീതാ ലോകം അമൃം സർവേ നാനാശസ്ത്രാന്ത ജീവിതാഃ
 8 ഇമൗ തൗ പരിഘപ്രഖ്യൗ ഭൂജൗ മമ ദുരാസദൗ
 യയോർ അന്തരം ആസാദ്യ ധാർതരാഷ്ട്രാഃ ക്ഷയം ഗതാഃ
 9 താവ് ഇമൗ ചന്ദനേനാക്തൗ വന്ദനീയൗ ച മേ ഭൂജൗ
 യാദ്യാം ദുര്യോധനോ നീതഃ ക്ഷയം സസ്മൃത ബാന്ധവഃ
 10 ഏതാശ് ചാന്യാശ് ച വിവിധാഃ ശല്യ ഭൂതാ ജനാധിപഃ
 വൃകോദരസ്യ താ വചഃ ശ്രുത്യാ നിർവേദം ആഗമത്
 11 സാ ച ബുദ്ധിമതി ദേവീ കാലപര്യായ വേദിനീ
 ഗാന്ധാരി സർവധർമ്മജ്ഞാ താന്യ് അലീകാനി ശൂശ്രുവേ
 12 തതഃ പഞ്ചദശേ വർഷേ സമതീതേ നരാധിപഃ
 രാജാ നിർവേദം ആപേദേ ഭീമ വാഗ് ബാണപിഡിതഃ
 13 നാന്യബുധ്യത തദ് രാജാ കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ശ്ലേതാശ്ലോ വാഥ കന്തി വാ ദ്രൗപദീ വ യശസിനീ
 14 മാദ്രീപുത്രൗ ച ഭീമസ്യ ചിത്തജ്ഞാവ് അന്യമോദതാം
 രാജ്ഞസ് തു ചിത്തം രക്ഷന്തൗ നോചതുഃ കിം ചിദ് അപ്രിയം
 15 തതഃ സമാനയാം ആസ ധൃതരാഷ്ട്രഃ സുഹൃജ്ജനം
 ബാഷ്പസന്ദിഗ്ധം അത്യർഥം ഇദം ആഹ വചോ ഭൃഗം

അധ്യായം 5

1 [ധൃ]

വിദിതം ഭവതാം ഏതദ് യഥാവൃത്തഃ കരു ക്ഷയഃ
 മമാപരാധാത് തത് സർവം ഇതി ജേതയം തു കൗരവാഃ
 2 യോ ിഹം ദൃഷ്ടമതിം മൂഢം ജ്ഞാതീനാം ഭയവർധനം
 ദുര്യോധനം കൗരവാണാം ആധിപത്യേ ിഭ്യഷേചയം
 3 യച് ചാഹം വാസുദേവസ്യ വാക്യം നാശ്രൗഷം അർഥവത്
 വധ്യതാം സാധ്യ് അയം പാപഃ സാമാത്യ ഇതി ദുർമതിഃ
 4 പുത്രസ്തേഹാഭിഭൂതശ് ച ഹിതമുക്തോ മനീഷിഭിഃ
 വിദുരേണാഥ ഭീഷ്മേണ ദ്രോണേന ച കൃപേണ ച
 5 പദേ പദേ ഭഗവതാ വ്യാസേന ച മഹാത്മനാ
 സഞ്ജയേനാഥ ഗാന്ധാര്യ തദ് ഇദം തപ്യതേ ിഭ്യ മാം
 6 യച് ചാഹം പാണ്ഡുപുത്രേണ ഗുണവത്സു മഹാത്മസു
 ന ദത്തവാഞ് ശ്രീയം ദീപ്താം പിതൃപൈതാമഹീം ഇമാം
 7 വിനാശം പശ്യമാനോ ഹി സർവരാജ്ഞാം ഗദാഗ്രജഃ
 ഏതച് ശ്രേയഃ സ പരമം അമന്യത ജനാർദനഃ
 8 സോ ിഹം ഏതാന്യ് അലീകാനി നിവൃത്താന്യ് ആത്മനഃ സദാ
 ഹൃദയേ ശല്യ ഭൂതാനി ധാരയാമി സഹസ്രശഃ
 9 വിശേഷതസ് തു ദഹ്യാമി വർഷം പഞ്ചദശം ഹി വൈ
 അസ്യ പാപസ്യ ശുദ്ധ്യ് അർഥം നിയതോ ിസ്മി സുദുർമതിഃ
 10 ചതുർഥേ നിയതേ കാലേ കദാ ചിദ് അപി ചാഷ്ടമേ
 തൃഷ്ണാ വിനയനം ഭൂജേ ഗാന്ധാരി വേദ തൻ മമ
 11 കരോത്യ് ആഹാരം ഇതി മാം സർവഃ പരിജനഃ സദാ
 യുധിഷ്ഠിര ഭയാദ് വേത്തി ഭൂശം തപ്യതി പാണ്ഡവഃ
 12 ഭൂമൗ ശയേ ജപ്യപരോ ദർഭേഷ് അജിന സംവൃതഃ
 നിയമവ്യപദേശേന ഗാന്ധാരി ച യശസിനി
 13 ഹതം പുത്രശതം ശൂരം സംഗ്രാമേഷ് അപലായിനം
 നാനുതപ്യാമി തച് ചാഹം ക്ഷത്രധർമം ഹി തം വിദുഃ
 ഇത്യ് ഉക്ത്വാ ധർമ്മരാജാനം അഭ്യഭാഷത കൗരവഃ
 14 ഭദ്രം തേ യാദവീ മാതർ വാക്യം ചേദം നിബോധ മേ
 സുഖം അസ്ത്വ് ഉഷിതഃ പുത്ര ത്വയാ സുപരിപാലിതഃ
 15 മഹാദാനാനി ദത്താനി ശ്രാദ്ധാനി ച പുനഃ പുനഃ
 പ്രകൃഷ്ടം മേ വയഃ പുത്ര പുണ്യം ചീർണം യഥാബലം

ഗാന്ധാരി ഹതപുത്രേയം ധൈര്യേണോദീക്ഷതേ ച മാം
 16 ദ്രുപദ്യാ ഹ്യ് അപകർതാരസ് തവ ചൈശ്വര്യഹാരിണഃ
 സമതിതാ നൃശംസാസ് തേ ധർമ്മേണ നിഹതാ യുധി
 17 ന തേഷു പ്രതികർതവ്യം പശ്യാമി കരുനന്ദന
 സർവേ ശസ്ത്രജിതാംൽ ലോകാൻ ഗതാസ് തേ ിഭിമുഖം ഹതഃ
 18 ആത്മനസ് തു ഹിതം മുഖ്യം പ്രതികർതവ്യം അദ്യ മേ
 ഗാന്ധാര്യാശ് ചൈവ രാജേന്ദ്ര തദനജ്ഞാതും അർഹസി
 19 ത്വം ഹി ധർമഭട്ടതാം ശ്രേഷ്ഠഃ സതതം ധർമവത്സലഃ
 രാജാ ഗുരുഃ പ്രാണഭട്ടതാം തസ്മാദ് ഏതദ് ബ്രവീമ്യ് അഹം
 20 അനജ്ഞാതസ് ത്വയാ വീര സംശ്രുതേയം വനാന്യ് അഹം
 ചീരവൽകല ഭൂദ് രാജൻ ഗാന്ധാര്യ സഹിതോ ിനയാ
 തവാശിഷഃ പ്രയുജ്ഞാനോ ഭവിഷ്യാമി വനേചരഃ
 21 ഉചിതം നഃ കലേ താത സർവേഷാം ഭരതർഷഭ
 പുത്രേഷ് ഐശ്വര്യം ആധായ വയസോ ിന്തേ വനം നൃപ
 22 തത്രാഹം വായുഭക്ഷോ വാ നിരാഹാരോ ിപി വാ വസൻ
 പത്യാ സഹാനയാ വീര ചരിഷ്യാമി തപഃ പരം
 23 ത്വം ചാപി ഫലഭാക് താത തപസഃ പാർഥിവോ ഹ്യ് അസി
 ഫലഭാജോ ഹി രാജാനഃ കല്യാണസ്യേതരസ്യ വാ

അധ്യായം 6

1 [യ]

ന മാം പ്രീണയതേ രാജ്യം തപയ് ഏവം ദുഃഖിതേ നൃപ
 ധിൻ മാം അസ്തു സുദുർബ്ബദ്ധിം രാജ്യസക്തം പ്രമാദിനം
 2 യോ ിഹം ഭവന്തം ദുഃഖാർതം ഉപവാസക്രമം നൃപ
 യതാഹാരം ക്ഷിതിശയം നാവിനം ഭ്രാന്തഭിഃ സഹ
 3 അഹോ ിസ്തി വഞ്ചിതോ മൃശോ ഭവതാ ഗുഡബുദ്ധിനാ
 വിശ്വാസയിത്യാ പൂർവം മാം യദ് ഇദം ദുഃഖം അശ്ലഥാഃ
 4 കിം മേ രാജ്യേന ഭോഗൈർ വാ കിം യജ്ഞൈഃ കിം സുഖേന വാ
 യസ്യ മേ ത്വം മഹീപാല ദുഃഖാന്യ് ഏതാന്യ് അവാപ്സവാൻ
 5 പീഡിതം ചാപി ജാനാമി രാജ്യം ആത്മാനം ഏവ ച
 അനേന വചസാ തുഭ്യോ ദുഃഖിതസ്യ ജനേശ്വര
 6 ഭവാൻ പിതാ ഭവാൻ മാതാ ഭവാൻ നഃ പരമോ ഗുരുഃ
 ഭവതാ വിപ്രഹീണാ ഹി ക്വ ന തിഷ്യാമഹേ വയം
 7 ഞരസോ ഭവതഃ പുത്രോ യുയുത്സുർ നൃപസത്തമ
 അസ്തു രാജാ മഹാരാജ യം ചാന്യം മന്യതേ ഭവാൻ
 8 അഹം വനം ഗമിഷ്യാമി ഭവാൻ രാജ്യം പ്രശാന്ത്വ് ഇദം
 ന മാം അയശസാ ദഗ്ധം ഭൂയസ് ത്വം ദഗ്ധം അർഹസി
 9 നാഹം രാജാ ഭവാൻ രാജാ ഭവതാ പരവാൻ അഹം
 കഥം ഗുരും ത്വം ധർമ്മജ്ഞം അനുജ്ഞാതും ഇഹോത്സഹേ
 10 ന മന്യൂർ ഹദി നഃ കശ് ചിദ് ദുര്യോധനകൃതേ ിനഘ
 ഭവിതവ്യം തഥാ തദ് ധി വയം തേ ചൈവ മോഹിതാഃ
 11 വയം ഹി പുത്രാ ഭവതോ യഥാ ദുര്യോധനാദയഃ
 ഗാന്ധാരി ചൈവ കന്തീ ച നിർവേശേഷേ മതേ മമ
 12 സ മാം ത്വം യദി രാജേന്ദ്ര പരിത്യജ്യ ഗമിഷ്യസി
 പൃഷ്ഠതസ് ത്വാനുയാസ്യാമി സത്യേനാത്മാനം ആലഭേ
 13 ഇയം ഹി വസുസന്ധൂർണാ മഹീ സാഗരമേഖലാ
 ഭവതാ വിപ്രഹീണസ്യ ന മേ പ്രീതികരീ ഭവേത്
 14 ഭവദീയം ഇദം സർവം ശിരസാ ത്വം പ്രസാദയേ
 ത്വദധീനാഃ സു രാജേന്ദ്ര വ്യേത തേ മാനസോ ജ്വരഃ
 15 ഭവിതവ്യം അനുപ്രാപ്തം മന്യേ ത്വം തജ് ജനാധിപ
 ദിഷ്യാ ശുശ്രൂഷമാണസ് ത്വം മോക്ഷ്യാമി മനസോ ജ്വരം

16 [ധ]

താപസ്യേ മേ മനസ് താത വർത്തതേ കരുനന്ദന
 ഉചിതം ഹി കലേ ിസ്താകം അരണ്യഗമനം പ്രഭോ
 17 ചിരം അസ്ത് ഉഷിതഃ പുത്ര ചിരം ശുശ്രൂഷിതസ് ത്വയാ
 വൃദ്ധം മാം അഭ്യനുജ്ഞാതും ത്വം അർഹസി ജനാധിപ
 18 [വൈ]

ഇത്യ ഉക്ത്വാ ധർമ്മരാജാനം വേപമാനഃ കൃതാഞ്ജലിം
 ഉവാച വചനം രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ിംബികാ സുതഃ
 19 സഞ്ജയം ച മഹാമാത്രം കൃപം ചാപി മഹാരഥം
 അനുനേതും ഇഹേച്ഛാമി ഭവദ്ഭിഃ പൃഥിവീപതിം
 20 ഗ്ലായതേ മേ മനോ ഹീദം മുഖം ച പരിശുഷ്യതി
 വയസാ ച പ്രകൃഷ്ടേന വാഗ് വ്യായാമേന ചൈവ ഹി
 21 ഇത്യ ഉക്ത്വാ സ തു ധർമാത്മാ വൃദ്ധോ രാജാ കരൂദ്രഹഃ
 ഗാന്ധാരിം ശിശ്രിയേ ധീമാൻ സഹസൈവ ഗതാസുവത്
 22 തം തു ദൃഷ്ട്വാ തഥാസിനം നിശ്ചേഷ്ടം കരു പാർഥിവം
 ആർത്തിം രാജാ യയൗ തുർണം കൗന്തേയഃ പരവീരഹാ
 23 [യ]

യസ്യ നാഗസഹസ്രേണ ദശ സംഖ്യേന വൈ ബലം
 സോ ിയം നാരീം ഉപാശ്രിത്യ ശേതേ രാജാ ഗതാസുവത്
 24 ആയസീ പ്രതിമാ യേന ഭീമസേനസ്യ വൈ പുരാ
 ചൂർണീകൃതാ ബലവതാ സബലാർഥി ശ്രിതഃ സ്ത്രീയം
 25 ധിഗ് അസ്തു മാം അധർമ്മജ്ഞം ധിഗ് ബുദ്ധിം ധിക് ച മേ ശ്രുതം
 യത്കൃതേ പൃഥിവീപാലഃ ശേതേ ിയം അതഥോചിതഃ
 26 അഹം അപ്യ് ഉപവത്സ്യാമി യഥൈവായം ഗുരുർ മമ
 യദി രാജാ ന ഭൂക്തേ ിയം ഗാന്ധാരി ച യശസിനീ
 27 [വൈ]

തതോ ിസ്യ പാണിനാ രാജാ ജലശീതേന പാണ്ഡവഃ
 ഉരോ മുഖം ച ഗനകൈഃ പര്യമാർജത ധർമ്മവിത്
 28 തേന രത്നൗഷധിമതാ പുണ്യേനച സുഗന്ധിനാ
 പാണിസ്പർശേന രാജ്ഞസ് തു രാജാ സഞ്ജ്ഞാം അവാപ ഹ

അധ്യായം 7

1 [ധ്ര]

സ്യുശ മാം പാണിനാ ഭൂയഃ പരിഷ്വജ ച പാണ്ഡവ
 ജീവാമീവ ഹി സംസ്സർശാത് തവ രാജീവലോചന
 2 മുർധാനം ച തവാഘ്രോതും ഇച്ഛാമി മനുജാധിപ
 പാണിഭ്യോം ച പരിസ്പ്രഷ്ടും പ്രാണാ ഹി ന ജഹൂർ മമ
 3 അഷ്ടമോ ഹ്യ് അദ്യ കാലോ ിയം ആഹാരസ്യ കൃതസ്യ മേ
 യേനാഹം കുരുശാർദൂല ന ശക്നോമി വിചേഷ്ടിതും
 4 വ്യായാമശ് ചായം അത്യർഥം കൃതസ് ത്വാം അഭിയാചതാ
 തതോ ഗ്ലാന മനാസ് താത നഷ്ടസഞ്ജ്ഞ ഇവാഭവം
 5 തവാമൃത സമസ്സർശം ഹസ്തസ്സർശം ഇമം വിഭോ
 ലബ്ധ്യാ സഞ്ജീവീതോ ിസ്തീതി മന്യേ കുരുകലോദ്വഹ

6 [വൈ]

ഏവം ഉക്തസ് തു കൗന്തേയഃ പിത്രാ ജ്യേഷ്ഠേന ഭാരത
 പസ്സർശ സർവഗാത്രേഷു സൗഹാർദാത് തം ശന്നൈസ് തദാ
 7 ഉപലഭ്യ തഥ പ്രാണാൻ ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
 ബാഹുഭ്യോ സമ്പരിഷ്വജ്യ മുർധ്വ്വ് ആജീഘ്രത പാണ്ഡവം
 8 വിദുരാദയശ് ച തേ സർവേ ത്വദുർ ദുഃഖിതാ ഭൃശം
 അതിദുഃഖാച് ച രാജാനം നോഘഃ കിം ചന പാണ്ഡവാഃ
 9 ഗാന്ധാരി ത്വ് ഏവ ധർമ്മജ്ഞാ മനസോദ്വഹതീ ഭൃശം
 ദുഃഖാന്യ് അവാദയദ് രാജൻ മൈവം ഇത്യ് ഏവ ചാബ്രവീത്
 10 ഇതരാസ് തു സ്ത്രീയഃ സർവാഃ കുന്ത്യാ സഹ സുദുഃഖിതാഃ
 നേന്ദ്രൈർ ആഗതവിക്ലേഷൈഃ പരിവാര്യ സ്ഥിതാഭവൻ
 11 അമാബ്രവീത് പുനർ വാക്യം ധൃതരാഷ്ട്രോ യുധിഷ്ഠിരം
 അനുജാനീഹി മാം രാജംസ് താപസ്യേ ഭരതർഷഭ
 12 ഗ്ലായതേ മേ മനസ് താത ഭൂയോ ഭൂയഃ പ്രജൽപതഃ
 ന മാം അതഃ പരം പുത്ര പരിക്ലേഷ്ടം ഇഹാർഹസി
 13 തസ്മിംസ് തു കൗരവേന്ദ്രേ തം തഥാ ബ്രവതി പാണ്ഡവം
 സർവേഷാം അവരോധാനാം ആർതനാദോ മഹാൻ അഭൂത്
 14 ദൃഷ്ട്യാ കൃശം വിവർണം ച രാജാനം അതഥോചിതം
 ഉപവാസപരിശ്രാന്തം ത്വഗ് അസ്ഥി പരിവാരിതം
 15 ധർമ്മപുത്രഃ സ പിതരം പരിഷ്വജ്യ മഹാഭജഃ
 ശോകജം ബാഷ്പം ഉത്സൃജ്യ പുനർ വചനം അബ്രവീത്

16 ന കായേ നരശ്രേഷ്ഠ ജീവിതം പൃഥിവീം തഥാ
 യഥാ തവ പ്രിയം രാജംഗ് ചികീർഷാമി പരന്തപ
 17 യദി ത് അഹം അനുഗ്രഹേയാ ഭവതോ ദധിതോ *f*പി വാ
 ക്രിയതാം താവദ് ആഹാരസ് തതോ വേത്സ്യമഹേ വയം
 18 തതോ *f*ബ്രവീൻ മഹാതേജാ ധർമപുത്രം സ പാർഥിവഃ
 അനുജ്ഞാതസ് ത്വയാ പുത്ര ഭൃജീയാം ഇതി കായേ
 19 ഇതി ബ്രവതി രാജേന്ദ്രേ ധൃതരാഷ്ട്രേ യുധിഷ്ഠിരം
 ഋഷിഃ സത്യവതീ പുത്രോ വ്യാസോ *f*ഭ്യേത്യ വചോ *f*ബ്രവീത്

അധ്യായം 8

1 [വ്യാസ]

യുധിഷ്ഠിര മഹാബാഹോ യദ് ആഹ കരുനന്ദനഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹാത്മാ ത്വാം തത് കരുഷ്യാവ്വിചാരയൻ
 2 അയം ഹി വൃദ്ധോ നൃപതിർ ഹതപുത്രോ വിശേഷതഃ
 നേദം കൃച്ഛം ചിരതരം സഹേദ് ഇതി മതിർ മമ
 3 ഗാസാതീ ച മഹാഭാഗാ പ്രാജ്ഞാ കരുണവേദിനീ
 പുത്രശോകം മഹാരാജ ധൈര്യേണോദ്ദഹതേ ദൃശം
 4 അഹാം അപ്യ ഏതദ് ഏവ ത്വാം ബ്രവീമി കരു മേ വചഃ
 അജ്ജ്ഞാതാം ലഭതാം രാജാ മാ വൃഥേഹ മരിഷ്യതി
 5 രാജർഷീണാം പുരാണാനാം അനുയാതു ഗതിം നൃപഃ
 രാജർഷീണാം ഹി സർവേഷാം അന്തേ വനം ഉപാശ്രയഃ

6 [വൈ]

ഇത്യ് ഉക്തഃ സ തദാ രാജാ വ്യാസേനാദ്ഭുത കർമണാ
 പ്രത്യുവാച മഹാതേജോ ധർമ്മരാജോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 7 ഭഗവാൻ ഏവ നോ മാനേന്യാ ഭഗവാൻ ഏവ നോ ഗുരുഃ
 ഭഗവാൻ അസ്യ രാജ്യസ്യ കലസ്യ ച പരായണം
 8 അഹം തു പുത്രോ ഭഗവാൻ പിതാ രാജാ ഗുരുശ് ച മേ
 നിദേശവർതി ച പിതൃഃ പുത്രോ ഭവതി ധർമതഃ
 9 ഇത്യ് ഉക്തഃ സ തു തം പ്രാഹ വ്യാസോ ധർമ്മഭൂതാം വരഃ
 യുധിഷ്ഠിരം മഹാതേജാഃ പുനർ ഏവ വിശാം പതേ
 10 ഏവം ഏതൻ മഹാബാഹോ യഥാ വദസി ഭാരത
 രാജായം വൃദ്ധതാം പ്രാപ്തഃ പ്രമാണേ പരമേ സ്ഥിതഃ
 11 സോ ിയം മയാഭ്യനുജ്ഞാതസ് ത്വയാ ച പൃഥിവിപതേ
 കരോതു സ്വം അഭിപ്രായ മാസ്യ വിഘ്നകരോ ഭവ
 12 ഏഷ ഏവ പരോ ധർമോ രാജർഷീണാം യുധിഷ്ഠിര
 സമരേ വാ ഭവേൻ മൃത്യുർ വനേ വാ വിധിപൂർവകം
 13 പിത്രാ തു തവ രാജേന്ദ്ര പാണ്ഡുനാ പൃഥിവിക്ഷിതാ
 ശിഷ്യഭൂതേന രാജായം ഗുരുവത് പര്യുപാസിയഃ
 14 ക്രതുഭീർ ദക്ഷിണാവർ്ഭീർ അന്നപർവത ശോഭിരൈഃ
 മഹദ്ഭീർ ഇഷ്ടം ഭോഗശ് ച ഭൂതാശ് പുത്രശ് ച പാലിതാഃ
 15 പുത്ര സംസ്ഥം ച വിപുലം രാജ്യം വിപ്രോഷിതേ ത്വയി
 ത്രയോദശ സമാ ഭൂതം ദന്തം ച വിവിധം വസു

16 ത്വയാ ചായം നരവ്യാഘ്രേ ഗുരുശൃശൃഷ്ടയാ നൃപഃ
 ആരാധിതഃ സഭൃത്യേന ഗാന്ധാരി ച യശസിനി
 17 അനുജാനീഹി പിതരം സമയോ ഽസ്യ തപോ വിധൗ
 ന മന്യൂർ വിദ്യതേ ചാസ്യ സുസൃക്ഷ്ണോ ഽപി യുധിഷ്ഠിര
 18 ഏതാവദ് ഉക്ത്വാ വചനം അനുജ്ഞാപ്യ ച പാർഥിവം
 തഥാസ്ത്വ് ഇതി ച തേനോക്തഃ കൗന്തേയേന യയൗ വനം
 19 ഗതേ ഭഗവതി വ്യാസേ രാജാ പാണ്ഡുസുതസ് തതഃ
 പ്രോവാച പിതരം വൃദ്ധം മന്ദം മന്ദം ഇവാനതഃ
 20 യദ് ആഹ ഭഗവാൻ വ്യാസോ യച് ചാപി ഭവതോ മതം
 യദ് ആഹ ച മഹേഷ്യാസഃ കൃപോ വിദൂര ഏവ ച
 21 യുയുത്സുഃ സഞ്ജയശ് ചൈവ തത് കർതാസ്ത്വ് അഹം അഞ്ജസാ
 സർവേ ഹ്യ ഏതേ ഽനമാന്യാ മേ കലസ്യാസ്യ ഹിതൈഷിണഃ
 22 ഇദം തു യാചേ നൃപതേ ത്വാം അഹം ശിരസാ നതഃ
 ക്രിയതാം താവദ് ആഹാരസ് തതോ ഗച്ഛാശ്രമം പ്രതി

അധ്യായം 9

1 [വൈ]

തതോ രാജ്ഞാഭൃന്ദജ്ഞാതോ യുതരാഷ്ട്രഃ പ്രതാപവാൻ
യയൗ സ്വഭവനം രാജാ ഗാന്ധാര്യാനഗതസ് തദാ

2 മന്ദപ്രാണഗതിർ യീമാൻ കൃഷ്ണാദ് ഇവ സമുദ്ധരൻ
പദാതിഃ സ മഹീപാലോ ജീർണോ ഗജപതിർ യഥാ

3 തം അന്യഗച്ഛദ് വിദൂരോ വിദ്വാൻ സൃതസ് ച സഞ്ജയഃ
സ ചാപി പരമേഷ്യാസഃ കൃപഃ ശാരദ്യതസ് തഥാ

4 സ പ്രവിശ്യ ഗൃഹം രാജാ കൃതപൂർവാഹ്ണിക ക്രിയഃ
തർപയിത്യാ ദ്വിജശ്രേഷ്ഠൻ ആഹാരം അകരോത് തദാ

5 ഗാന്ധാരീ ചൈവ ധർമ്മജ്ഞാ കന്ത്യാ സഹ മനസ്വിനീ
വധൂദിർ ഉപചാരേണ പുജിതാഭ്ജ്ഞാ ഭാരത

6 കൃതാഹാരം കൃതാഹാരാഃ സർവേ തേ വിദൂരാദയഃ
പാണ്ഡവാശ് ച കരുശ്രേഷ്ഠോ ഉപാതിഷ്ഠന്ത തം ഗൃഹം

7 തതോ fഇവീൻ മഹാരാജ കന്തിപുത്രം ഉപഹ്വരേ
നിഷ്ണണം പാണിനാ പുഷ്പേ സംസ്സൃഗ്ന അംബികാ സൃതഃ

8 അപ്രമാദസ് ത്വയാ കാര്യഃ സർവഥാ കരുണന്ദന
അഷ്ടാംഗേ രാജശാർദൂല രാജ്യേ ധർമ്മപുരസ്കൃതേ

9 തത് തു ശക്യം യഥാ താത രക്ഷിതും പാണ്ഡുനന്ദന
രാജ്യം ധർമ്മം ച കൗന്തേയ വിദ്വാൻ അസി നിബോധ തത്

10 വിദ്യാ വൃദ്ധാൻ സദൈവ ത്വം ഉപാസീഥാ യുധിഷ്ഠിര
ശൃണയാസ് തേ ച യദ് ബ്രൂയഃ കര്യാശ് ചൈവാവിചാരയൻ

11 പ്രാതർ ഉത്ഥായ താൻ രാജൻ പുജയിത്യാ യഥാവിധി
കൃത്യകാലേ സമുത്പന്നേ പുച്ഛേഥാഃ കാര്യം ആത്മനഃ

12 തേ തു സംമാനിതാ രാജാസ് ത്വയാ രാജ്യഹിതാർഥിനാ
പ്രവക്ഷ്യന്തി ഹിതം താത സർവം കൗരവനന്ദന

13 ഇന്ദ്രിയാണി ച സർവാണി വാജീവത് പരിപാലയ
ഹിതായ വൈ ഭവിഷ്യന്തി രക്ഷിതം ദ്രവിണം യഥാ

14 അമാത്യാൻ ഉപധാതിതാൻ പിതൃചൈതാമഹാഞ് ശൂചീൻ
ദാന്താൻ കർമ്മസു സർവേഷു മുഖ്യാൻ മുഖ്യേഷു യോജയഃ

15 ചാരയേഥാശ് ച സതതം ചാദൈർ അവിദിദിതൈഃ പരാൻ
പരീക്ഷിതൈർ ബഹുവിധം സ്വരാഷ്ട്രേഷു പരേഷു ച

16 പുരം ച തേ സുഗൃഹ്ണം സ്യാദ് ദ്രവ്യപ്രാകാരതോരണം

അട്ടാട്ടാലക സംബാധം ഷട് പഥം സർവതോദിശം
 17 തസ്യ ദ്വാരാണി കാര്യാണി പര്യാപ്താനി ബൃഹന്തി ച
 സർവതഃ സുവിഭക്താനി യന്ത്രൈർ ആരക്ഷിതാനി ച
 18 പുരുഷൈർ അലം അർഥജൈൺ വിദിതൈഃ കലശീലതഃ
 ആത്മാ ച രക്ഷ്യൂഃ സതതം ഭോജനാദിഷു ഭാരത
 19 വിഹാരാഹാര കാലേഷു മാല്യശയ്യാസനേഷു ച
 സ്ത്രീയശ് ച തേ സുഗുപ്താഃ സൂർ വൃദ്ധൈർ ആസ്തൈർ അധിഷ്ഠിതാഃ
 ശീലവദ്ഭിഃ കലീനൈശ് ച വിദ്വദ്ഭിശ് ച യുധിഷ്ഠിര
 20 മന്ത്രിണശ് ചൈവ കുർവീഥാ ദ്വിജാൻ വിദ്യാ വിശാരദാൻ
 വിനീതാശ് ച കലീനാശ് ച ധർമാർഥകശലാൻ ഋജുൻ
 21 തൈഃ സാർധം മന്ത്രയേഥാസ് ത്വം നാത്യർഥം ബഹുഭിഃ സഹ
 സമസ്തൈർ അപി ച വ്യസ്തൈർ വ്യപദേശേന കേന ചിത്
 22 സുസംവൃതം മന്ത്രഗൃഹം സ്ഥലം ചാരുഹ്യ മന്ത്രയേഃ
 അരണ്യേ നിഃശലാകേ വാ ന ച രാത്രൗ കഥം ചന
 23 വാനരാഃ പക്ഷിണശ് ചൈവ യേ മനുഷ്യാനകാരിണഃ
 സർവേ മന്ത്രഗൃഹേ വർജ്യാ യേ ചാപി ജഡ പംഗുകാഃ
 24 മന്ത്രഭേദേ ഹി യേ ദോഷാ ഭവന്തി പൃഥിവീക്ഷിതാം
 ന തേ ശക്യാഃ സമാധാതും കഥം ചിദ് ഇതി മേ മതിഃ
 25 ദോഷാംശ് ച മന്ത്രഭേദേഷു ബൃയാസ് ത്വം മന്ത്രിമണ്ഡലേ
 അഭേദേ ച ഗുണാൻ രാജൻ പുനഃ പുനർ അരിന്ദമ
 26 പൗരജാനപദാനാം ച ശൗചാശൗചം യുധിഷ്ഠിരഃ
 യഥാ സ്യാദ് വിദിതം രാജാസ് തഥാ കാര്യം അരിന്ദമ

അധ്യായം 10

1 [ധ്രു]

വ്യവഹാരാശ് ച തേ താത നിത്യം ആപ്തൈർ അധിഷ്ഠിതാഃ
 യോജ്യാസ് തുഷ്ടൈർ ഹിതൈ രാജൻ നിത്യം ചാദൈർ അനുഷ്ഠിതാഃ
 2 പരിമാണം വിദിത്വാ ച ദണ്ഡം ദണ്ഡ്യേഷു ഭാരത
 പ്രണയേയുർ യഥാന്യായം പുരുഷാസ് തേ യുധിഷ്ഠിര
 3 ആദാന രചയശ് ചൈവ പരദാരാഭിമർശനഃ
 ഉഗ്രദണ്ഡപ്രധാനാശ് ച മിഥ്യാ വ്യാഹരിണസ് തഥാ
 4 ആക്രോഷ്ഠാശ് ച ലുബ്ധാശ് ച ഹന്താരഃ സാഹസ പ്രിയഃ
 സഭാ വിഹാരഭേത്താരോ വർണാനാം ച പ്രദുഷകാഃ
 ഹിരണ്യദണ്ഡ്യാ വധ്യാശ് ച കർതവ്യാ ദേശകാലതഃ
 5 പ്രാതർ ഏവ ഹി പശ്യേഥാ യേ കര്യൂർ വ്യയകർമ്മ തേ
 അലങ്കാരം അഥോ ഭോജ്യം അത ഊർധ്വം സമാചരേഃ
 6 പശ്യേഥാശ് ച തതോ യോധാൻ സഭാ ത്വം പരിഹർഷയൻ
 ദൂതാനാം ച ചരാണാം ച പ്രദോഷസ് തേ സഭാ ഭവേത്
 7 സഭാ ചാപരരാത്രം തേ ഭവേത് കാര്യാർഥനിർണയേ
 മധ്യരാത്രേ വിഹാരസ് തേ മധ്യാഹ്നേ ച സഭാ ഭവേത്
 8 സർവേ ത്വ് ആത്യയികാഃ കാലാഃ കാര്യാണാം ഭരതർഷഭ
 തഥൈവാലങ്കൃതഃ കാലേ തിഷ്ഠേഥാ ഭൂരി രക്ഷിണഃ
 ചക്രവത് കർമ്മണാം തഥ പര്യായോ ഹ്യ് ഏഷ നിത്യശഃ
 9 കോശസ്യ സഞ്ചയേ യതം കർവീഥാ ന്യായതഃ സഭാ
 ദ്വിവിധസ്യ മഹാരാജ വിപരീതം വിവർജയേഃ
 10 ചാദൈർ വിദിത്വാ ശത്രുശ് ച യേ തേ രാജ്യാന്തരായിണഃ
 താൻ ആപ്തൈഃ പുരുഷൈർ ദൂരാദ് ഘാതയേഥാഃ പരസ്പരം
 11 കർമ്മ ദൃഷ്ട്യാഥ ഭൃത്യാംസ് ത്വം വരയേഥാഃ കരൂദവഹ
 കാരയേഥാശ് ച കർമാണി യുക്തായുക്തൈർ അധിഷ്ഠിതൈഃ
 12 സേനാ പ്രണേതാ ച ഭവേത് തവ താത ദൃഢവ്രതഃ
 ശൂരഃ ക്ലേശസഹശ് ചൈവ പ്രിയശ് ച തവ മാനവഃ
 13 സർവേ ജാനപദാശ് ചൈവ തവ കർമാണി പാണ്ഡവ
 പൗരോഗവാശ് ച സഭ്യാശ് ച കര്യൂർ യേ വ്യവഹരിണഃ
 14 സ്വരന്ധ്രം പരരന്ധ്രം ച സ്വേഷു ചൈവ പരേഷു ച
 ഉപലക്ഷയിതവ്യം തേ നിത്യം ഏവ യുധിഷ്ഠിര
 15 ദേശാന്തരസ്ഥാശ് ച നരാ വിക്രാന്താഃ സർവകർമ്മസു

മാത്രാഭിർ അനുരൂപാഭിർ അനുഗ്രാഹ്യാ ഹിതാസ് ത്വയാ
16 ഗുണാർഥിനാം ഗുണഃ കാര്യാ വിദുഷാം തേ ജനാധിപ
അവിചാല്യാഗ് ച തേ തേ സ്യൂർ യഥാ മേരുർ മഹാഗിരിഃ

അധ്യായം 11

1 [ധ്ര]

മണ്ഡലാനി ച ബുധ്യേഥാഃ പരേഷാം ആത്മനസ് തഥാ
ഉദാസീനഗുണാനാം ച മധ്യമാനാം തഥൈവ ച
2 ചതുർണാം ശത്രുജാതാനാം സർവേഷാം ആതതായിനാം
മിത്രം ചാമിത്രമിത്രം ച ബോദ്ധവ്യം തേ ഫരിക്കർശന
3 തഥാമാത്യാ ജനപദാ ദുർഗാണി വിഷമാണി ച
ബലാനി ച കരുശ്രേഷ്ഠ ഭവന്ത്യ ഏഷാം യഥേച്ഛരകം
4 തേ ച ദ്വാദശ കൗന്തേയ രാജ്ഞാം വൈ വിവിധാത്മകാഃ
മന്ത്രിപ്രധാനാശ് ച ഗുണാഃ ഷഷ്ടീർ ദ്വാദശ ച പ്രഭോ
5 ഏതാൻ മണ്ഡലം ഇത്യ് ആഹുർ ആചാര്യോ നീതികോവിദാഃ
അത്ര ഷാഡ്ഗുണ്യം ആയത്തം യുധിഷ്ഠിര നിബോധ തത്
6 വൃദ്ധിക്ഷയൗ ച വിജ്ഞേയൗ സ്ഥാനം ച കരുനന്ദന
ദിസപ്തത്യാ മഹാബാഹോ തതഃ ഷാഡ്ഗുണ്യ ചാരിണഃ
7 യദാ സ്വപക്ഷോ ബലവാൻ പരപക്ഷസ് തഥാ ബലഃ
വിഗൃഹ്യ ശത്രുൻ കൗന്തേയ യായാത് ക്ഷിതിപതിസ് തദാ
യദാ സ്വപക്ഷേ ഫബലവാൻ തദാ സന്ധിം സമാശ്രയേത്
8 ദ്രവ്യാണാം സഞ്ചയശ് ചൈവ കർതവ്യഃ സ്യാൻ മഹാംസ് തഥാ
യദാ സമർഥോ യാനായ നചിരേണൈവ ഭാരത
9 തദാ സർവം വിധേയം സ്യാത് സ്ഥാനം ച ന വിഭാജയേത്
ഭൂമിർ അൽപഹലാ ദേയാ വിപരീതസ്യ ഭാരത
10 ഹിരണ്യം കപ്യ ഭൂയിഷ്ഠം മിത്രം ക്ഷീണം അകോശവത്
വിപരീതാൻ ന ഗൃഹ്ണീയാത് സ്വയം സന്ധിവിശാരദഃ
11 സന്ധ്യർഥം രാജപുത്രം ച ലിപ്തോ ഭരതർഷഭ
വൃപരീതസ് തു തേ ഫദേയഃ പുത്ര കസ്യാം ചിദ് ആപദി
തസ്യ പ്രമോക്ഷേ യതം ച കര്യാഃ സോപായ മന്ത്രവിത്
12 പ്രകൃതിനാം ച കൗന്തേയ രാജാ ദീനാം വിഭാവയേത്
ക്രമേണ യുഗപദ് ദന്ദ്വം വ്യസനാനാം ബലാബലം
13 പീഡനം സ്തംഭനം ചൈവ കോശഭംഗസ് തഥൈവ ച
കാര്യം യത്തേന ശത്രുണാം സ്വരാഷ്ട്രം രക്ഷതാ സ്വയം
14 ന ച ഹിംസ്യോ ഫഭ്യപഗതഃ സാമന്തോ വൃദ്ധിം ഇഹരതാ
കൗന്തേയ തം ന ഹിംസേത യോ മഹീം വിജിഗീഷതേ
15 ഗണാനാം ഭേദനേ യോഗം ഗച്ഛേഥാഃ സഹ മന്ത്രിഭിഃ

സാധു സംഗ്രഹണാച്ഛൈവ പാപനിഗ്രഹണാത് തഥാ
 16 ദുർബലാഗ് ചാപി സതതം നാവഷ്ട്യോ ബലീയസാ
 തിഷ്ഠേഥാ രാജശാർദൂല വൈതസീം വൃത്തിം ആസ്ഥിതഃ
 17 യദ്യ ഏവം അഭിയായാച്ഛ ദുർബലം ബലവാൻ നൃപഃ
 സാമാദിദിർ ഉപായൈസ് തം ക്രമേണ വിനിവർതയേത്
 18 അശക്തവംസ് തു യുദ്ധായ നിസ്സതേത് സഹ മന്ത്രിഭിഃ
 കോശേന പൗരൈർ ദണ്ഡേന യേ ചാന്യേ പ്രിയകാരിണഃ
 19 അസംഭവേ തു സർവസ്യ യഥാമുഖ്യേന നിഷ്ഠതേത്
 ക്രമേണാനേന മോക്ഷഃ സ്യാച്ഛരീരം അപി കേവലം

അധ്യായം 12

1 [ധൃ]

സന്ധിവിഗ്രഹം അപ്യ് അത്ര പശ്യേമാ രാജസത്തമ
ദിയോനീം ത്രിവിധോപായം ബഹു കൽപം യുധിഷ്ഠിര
2 രാജേന്ദ്ര പര്യപാസീമാം ഛിത്താ ദൈവവിധ്യം ആത്മനഃ
തുഷ്ടപുഷ്പബലഃ ശത്രുർ ആത്മവാൻ ഇതി ച സ്മരേത്
3 പര്യപാസന കാലേ തു വിപരീതം വിധീയതേ
ആമർദ കാലേ രാജേന്ദ്ര വ്യപസർപസ് തതോ വരഃ
4 വ്യസനം ഭേദനം ചൈവ ശത്രുണാം കാരയേത് തതഃ
കർശനം ഭീഷണം ചൈവ യുദ്ധി ചാപി ബഹു ക്ഷയം
5 പ്രയാസ്യമാനോ നൃപതിസ് ത്രിവിധം പരിചിന്തയേത്
ആത്മനസ് ചൈവ ശത്രോസ് ച ശക്തിം ശാസ്ത്രിവിശാരദഃ
6 ഉത്സാഹപ്രഭു ശക്തിഭ്യോ മന്ത്രശക്ത്യാ ച ഭാരത
ഉപപന്നോ നരോ യായാദ് വിപരീതം അതോ ഽന്യഥാ
7 ആദദീത ബലം രാജാ മൗലം മിത്രബലം തഥാ
അടവി ബലം ഭൃതം ചൈവ തഥാ ശ്രേണീ ബലം ച യത്
8 തത്ര മിത്രബലം രാജൻ മൗലേന ന വിശിഷ്യതേ
ശ്രേണീ ബലം ഭൃതം ചൈവ തുല്യ ഏവേതി മേ മതിഃ
9 തഥാ ചാരബലം ചൈവ പരസ്സരസമം നൃപ
വിജേന്തയം ബലകാലേഷു രജ്ഞാ കാല ഉപസ്മിതേ
10 ആപദസ് ചാപി ബോദ്ധ്യവ്യാ ബഹുരൂപാ നരാധിപ
ഭവന്തി രാജ്ഞാം കൗരവ്യ യാസ് താഃ പൃഥഗ് അതഃ ശൃണു
11 വികൽപാ ബഹവോ രാജന് ആപദാം പാണ്ഡുനന്ദന
സാമാദിഭിർ ഉപന്യസ്യ ശമയേത് താൻ നൃപഃ സദാ
12 യാത്രാം യായാദ് ബലൈർ യുക്തോ രാജാ ഷഡ്ഭിഃ പരന്തപ
സംയുക്തോ ദേശകാലാഭ്യോ ബലൈർ ആത്മമുനൈസ് തഥാ
13 തുഷ്ടപുഷ്പബലോ യായാദ് രാജാ വൃദ്ധ്യുദയേ രതഃ
ആഹൃതസ് ചാപ്യ് അഥോ യായാദ് അന്യതാവ് അപി പാർഥിവഃ
14 സമൂണാശ്ശാനം വാജീരഥപ്രധാനാം; ധ്വജഭൃമൈഃ സംവൃതകുലരോധസം
പദാതിനാഗൈർ ബഹു കർദമാം നദീം; സപത്തനാശേ നൃപതിഃ പ്രയായാത്
15 അഥോപപത്തയാ ശകടം പദ്മം വജ്രം ച ഭാരത
ഉശനാ വേദ യച് ഛാസ്ത്രം തത്രൈതദ് വിഹിതം വിഭോ
16 സാദയിത്യാ പരബലം കൃത്യാ ച ബലഹർഷണം

സ്വഭ്രമൗ യോജയേദ് യുദ്ധം പരഭ്രമൗ തഥൈവ ച
 17 ലബ്ധം പ്രശമയേദ് രാജാ നിക്ഷിപേദ് ധനീനോ നരാൻ
 ജ്ഞാത്യാ സ്വവിഷയം തം ച സാമാദിഭിർ ഉപക്രമേത്
 18 സർതഥൈവ മഹാരാജ ശരീരം ധാരയേദ് ഇഹ
 പ്രേത്യേഹ ചൈവ കർതവ്യം ആത്മനിഃശ്രേയസം പരം
 19 ഏവം കർവന്ത് ശുഭാ വാചോ ലോകേ ിസ്മിൻ ശൃണതേ നൃപഃ
 പ്രേത്യ സ്വർഗം തഥാസ്തോതി പ്രജാ ധർമേണ പാലയൻ
 20 ഏവം ത്വയാ കുരു ശ്രോ വർതിതവ്യം പ്രജാഹിതം
 ഉഭയോർ ലോകയോസ് താത പ്രാപ്തയേ നിത്യം ഏവ ച
 21 ഭീഷ്മേണ പൂർവം ഉക്തോ ിസി കൃഷ്ണേന വിദുരേണ ച
 മയാപ്യ് അവശ്യം വക്തവ്യം പ്രീത്യാ തേ നൃപസത്തമ
 22 ഏതത് സർവം യഥാന്യായം കർവീഥാ ഭൂരിദക്ഷിണ
 പ്രിയസ് തഥാ പ്രജാനാം ത്വം സ്വർഗേ സുഖം അവാപ്സ്യസി
 23 അശ്വമേധ സഹസ്രേണ യോ യജേത് പൃഥിവീപതിഃ
 പാലയേദ് വാപി ധർമേണ പ്രജാസ് തുല്യം ഫലം ലഭേത്

അധ്യായം 13

1 [യ]

ഏവം ഏതത് കരിഷ്യാമി യഥാത്ഥ പൃഥിവിപതേ
 ഭൂയസ് ചൈവാനശാസ്യോ ിഹം ഭവതാ പാർഥിവർഷഭ
 2 ഭീഷ്മേ സ്വർഗം അനുപ്രാപ്തേ ഗതേ ച മധുസൂദനേ
 വിദൂരേ സഞ്ജയേ ചൈവ കോ ിനോ മാം വജ്രം അർഹതി
 3 യത് തു മാം അനുശാസ്തീഹ ഭവാൻ അദ്യ ഹിതേ സ്ഥിതഃ
 കർതാസ്ത്വ ഏതൻ മഹീപാല നിർവൃതോ ഭവ ഭാരത

4 [വൈ]

ഏവം ഉക്തഃ സ രാജർഷിർ ധർമ്മരാജേന ധീമതാ
 കൗന്തേയം സമനുജ്ഞാതും ഇയേഷ ഭരതർഷഭ
 5 പുത്ര വിശ്രമ്യതാം താവൻ മമാപി ബലവാഞ് ശ്രമഃ
 ഇത്യ ഉക്താ പ്രാവിശദ് രാജാ ഗാന്ധാര്യ ഭവനം തദാ
 6 തം ആസനഗതം ദേവി ഗാന്ധാരീ ധർമ്മചാരിണീ
 ഉവാച കാലേ കാലജ്ഞാ പ്രജാപതിസമം പതിം
 7 അനുജ്ഞാതഃ സ്വയം തേന വ്യാസേനാപി മഹർഷിണാ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യാനമതേ കദാരണ്യം ഗമിഷ്യസി

8 [ധൃ]

ഗാന്ധാര്യ അഹം അനുജ്ഞാതഃ സ്വയം പിത്രാ മഹാത്മനാ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യാനമതേ ഗന്താസ്മി നചിരാദ് വനം
 9 അഹം ഹി നാമ സർവേഷാം തേഷാം ദുർദ്യൂത ദേവിനാം
 പുത്രാണാം ദാതും ഇച്ഛാമി പ്രേത്യ ഭാവാനഗം വസും
 സർവപ്രകൃതിസാംനിധ്യം കാരയിത്വാ സ്വവേശ്മനി

10 [വൈ]

ഇത്യ ഉക്താ ധർമ്മരാജായ പ്രേഷയാം ആസ പാർഥിവഃ
 സ ച തദ് വചനാത് സർവം സമാനിന്ത്യേ മഹീപതിഃ
 11 തതോ നിഷ്ക്രമ്യ നൃപതിസ് തസ്മാദ് അന്തഃപുരാത് തദാ
 സർവം സുഹൃജ്ജനം ചൈവ സർവസ് ച പ്രകൃതിസ് തഥാ
 സമവേതാംഗ് ച താൻ സർവാൻ പൗരജാന പദാൻ അഥ
 12 ബ്രാഹ്മണാംഗ് ച മഹീപാലാൻ നാനാദേശസമാഗതാൻ
 തതഃ പ്രാഹ മഹാതേജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപതിഃ
 13 ശൃണ്വന്ത്യ ഏകാഗ്രമനസോ ബ്രാഹ്മണാഃ കന്തജാംഗലാഃ
 ക്ഷത്രിയാഗ് ചൈവ വൈശ്യാഗ് ച ശൂദ്രാഗ് ചൈവ സമാഗതാഃ

14 ഭവന്തഃ കുരവശ് ചൈവ ബഹു കാലം സഹോഷിതാഃ
 പരസ്പരസ്യ സുഹൃദഃ പരസ്പരഹിതേ രതാഃ
 15 യദ് ഇദാനീം അഹം ബ്രൂയാം അസ്തിൻ കാല ഉപസ്ഥിതേ
 തഥാ ഭവദ്ഭിഃ കർതവ്യം അവിചാര്യ വചോ മമ
 16 അരണ്യഗമനേ ബുദ്ധിർ ഗാന്ധാരി സഹിതസ്യ മേ
 വ്യാസസ്യാനമതേ രാജ്ഞസ് തഥാ കന്തിസുതസ്യ ച
 ഭവന്തോ ഫപ്യ് അനുജാനതു മാ വോ ഫന്യാ ഭൂദ് വിചാരണാ
 17 അസ്താകം ഭവതാം ചൈവ യേയം പ്രീതിർ ഹി ശാശ്വതി
 ന ചാന്യേഷ് അസ്തി ദേശേഷു രാജ്ഞാം ഇതി മതിർ മമ
 18 ശ്രാന്തോ ഫസ്തി വയസാനേന തഥാ പുത്ര വിനാകൃതഃ
 ഉപവാസകൃശശ് ചാസ്തി ഗാന്ധാരി സഹിതോ ഫനഃ
 19 യുധിഷ്ഠിര ഗതേ രാജ്യേ പ്രാപ്തശ് ചാസ്തി സുഖം മഹത്
 മന്യേ ദുര്യോധനൈശ്വര്യാദ് വിശിഷ്ടം ഇതി സത്തമാഃ
 20 മമ ത്വ് അന്ധസ്യ വൃദ്ധസ്യ ഹതപുത്രസ്യ കാഗതിഃ
 ഋതേ വനം മഹാഭാഗാസ് തൻ മാനജ്ഞാതും അർഹഥ
 21 തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ സർവേ തേ കരുജാംഗലാഃ
 ബാഷ്പസന്ദിഗ്ധയാ വാചാ രുരുദുർ ഭരതർഷഭ
 22 താൻ അവിബ്രുവന്തഃ കീം ചിദ് ദുഃഖശോകപരായണാൻ
 പുനർ ഏവ മഹാതേജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ ഫബ്രവീദ് ഇദം

അധ്യായം 14

1 [ധൃ]

ശന്തനുഃ പാലയാം ആസ യഥാവത് പൃഥിവീം ഇമാം
 തഥാ വിചിത്രവീര്യശ് ച ഭീഷ്മേണ പരിപാലിതഃ
 പാലയാം ആസ വസ് താതോ വിദിതം വോ നസംശയഃ
 2 യഥാ ച പാണ്ഡൂർ ഭ്രാതാ മേ ദധിതോ ഭവതാം അഭ്രൂത്
 സ ചാപി പാലയാം ആസ യഥാവത് തച് ച വേത്ഥ ഹ
 3 മയാ ച ഭവതാം സമ്യക് ശൂശ്രൂഷാ യാ കൃതാനഘാഃ
 അസമ്യഗ് വാ മഹാഭാഗാസ് തത് ക്ഷന്തവ്യം അതന്ദ്രിതൈഃ
 4 യച് ച ദുര്യോധനേനേദം രാജ്യം ഭക്തം അകണ്ടലം
 അപി തത്ര ന വോ മന്ദോ ദുർബ്ബദ്ധീർ അപരാദ്ധവാൻ
 5 തസ്യാപരാധാദ് ദുർബ്ബദ്ധേർ അഭിമാനാൻ മഹീക്ഷിതാം
 വിമർദഃ സുമഹാൻ ആസീദ് അനയാൻ മത്കൃതാദ് അഥ
 6 തൻ മയാ സാധു വാപിദം യദി വാസാധു വൈ കൃതം
 തദ് വോ ഹൃദി ന കർതവ്യം മാം അനുജ്ഞാതും അർഹഥ
 7 വൃദ്ധോ ഽയം ഹതപുത്രോ ഽയം ദുഃഖിതോ ഽയം ജനാധിപഃ
 പൂർവരാജ്ഞാം ച പുത്രോ ഽയം ഇതി കൃത്യാനജാനത
 8 ഇയം ച കൃപണാ വൃദ്ധാ ഹതപുത്രാ തപസിനീ
 ഗാന്ധാരി പുത്രശോകാർതാ തുല്യം യാചതി വോ മയാ
 9 ഹതപുത്രാവ് ഇമൗ വൃദ്ധൗ വിദിത്യാ ദുഃഖിതൗ തഥാ
 അനുജാനീത ഭദ്രം വോ വ്രജാവഃ ശരണം ച വഃ
 10 അയം ച കുരവോ രാജാ കന്തീപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 സർവൈർ ഭവദ്ഭിർ ഭൃഷ്ടവ്യഃ സമേഷു വിഷമേഷു ച
 ന ജാതു വിഷമം ചൈവ ഗമിഷ്യതി കദാ ചന
 11 ചത്വാരഃ സചിവാ യസ്യ ഭ്രാതരോ വിപുലൗജസഃ
 ലോകപാലോപമാ ഹ്യ് ഏതേ സർവേ ധർമാർഥദർശിനഃ
 12 ബ്രഹ്മേവ ഭഗവാൻ ഏഷ സർവഭൂതജഗത്പതിഃ
 യുധിഷ്ഠിരോ മഹാതേജാ ഭവതഃ പാലയിഷ്യതി
 13 അവശ്യം ഏവ വക്തവ്യം ഇതി കൃത്യാ ബ്രവീമി വഃ
 ഏഷ ന്യാസോ മയാ ദത്തഃ സർവേഷാം വോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഭവന്തോ ഽസ്യ ച വിരസ്യ ന്യാസഭൂതാ മയാ കൃതാഃ
 14 യദ്യ് ഏവ തൈഃ കൃതം കിം ചിദ് വ്യലീകം വാ സുതൈർ മമ
 യദ്യ് അന്യേന മദീയേന തദനുജ്ഞാതും അർഹഥ

15 വേദിർ ഹി ന മേ മന്യുഃ കൃതപൂർവഃ കഥം ചന
 അത്യന്തഗുരു ഭക്താനാം ഏഷോ fജലിർ ഇദം നമഃ
 16 തേഷാം അസ്ഥിരബുദ്ധീനാം ലുബ്ധാനാം കാമചാരിണാം
 കൃതേ യാചാമി വഃ സർവ്വാനു ഗാന്ധാരി സഹിതോ fനഃ
 17 ഇത്യ് ഉക്താസ് തേന തേ രാജ്ഞാ പൗരജാനപദാ ജനാഃ
 നോചൂർ ബാഷ്പകലാഃ കിം ചിദ് വീക്ഷാം ചക്രൂഃ പരസ്പരം

അധ്യായം 15

1 [വൈ]

ഏവം ഉക്താസ് തു തേ തേന പശുരജാനപദാ ജനാഃ
വൃദ്ധേന രാജന്താ കൗരവ്യ നഷ്ടസഞ്ജ്ഞാ ഇവാഭവൻ
2 തുഷ്ണിംഭ്രതാംസ് തതസ് താംസ് തു ബാഷ്പകണ്ഠൻ മഹീപതിഃ
ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപാലഃ പുനർ ഏവാഭ്യഭാഷത
3 വൃദ്ധം മാം ഹതപുത്രം ച ധർമപത്യാ സഹാനയാ
വിലപന്തം ബഹുവിധം കൃപണം ചൈവ സത്തമാഃ
4 പിത്രാ സ്വയം അനുജന്താതം കൃഷ്ണദൈവപായനേന വൈ
വനവാസായ ധർമജ്ഞാ ധർമജ്ഞേന നൃപേണ ച
5 സോ ഹം പുനഃ പുനർ യാചേ ശിരസാവനതോ ഹനഃ
ഗാന്ധാര്യാ സഹിതം തൻ മാം സമനുജന്താതം അർഹഥ
6 ശ്രുത്വാ തു കരുരാജസ്യ വാക്യാനി കരുണാനി തേ
രുദുഃ സർവതോ രാജൻ സമേതാഃ കരുജാംഗലാഃ
7 ഉത്തരീയൈഃ കരൈശ് ചാപി സഞ്ചരാദ്യ വദനാനി തേ
രുദുഃ ശോകസന്തപ്താ മുഹൂർത്തം പിതൃമാതൃവത്
8 ഹൃദയൈഃ ശൂന്യഭൂതൈസ് തേ ധൃതരാഷ്ട്ര പ്രവാസജം
ദുഃഖം സന്ധാരയന്തഃ സ്മ നഷ്ടസഞ്ജ്ഞാ ഇവാഭവൻ
9 തേ വിനീയ തം ആയാസം കരുരാജവിയോഗജം
ശന്നൈഃ ശന്നൈസ് തദാന്യോന്യം അബ്രുവൻ സ്വമതാന്യം ഉത
10 തതഃ സന്ധായ തേ സർവേ വാക്യാന്യം അഥ സമാസതഃ
ഏകസ്മിൻ ബ്രാഹ്മണേ രാജന് ആവേശ്യോച്ഛർ നരാധിപം
11 തതഃ സ്വചരണേ വൃദ്ധഃ സംമതോ ഹൃദിമവിശാരദഃ
സാംബാഖ്യോ ബഹുഃ ഋചോ രാജൻ വജ്രം സമുപചക്രമേ
12 അനമാന്യ മഹാരാജം തത് സദഃ സന്ദ്രഭാഷ്യ ച
വിപ്രഃ പ്രഗൽഭോ മേധാവി സ രാജാനം ഉവാച ഹ
13 രാജൻ വാക്യം ജനസ്യാസ്യ മയി സർവം സമർപിതം
വക്ഷ്യാമി തദ് അഹം വീര തജ് ജ്ഞസ്വ നരാധിപ
14 യഥാ വദസി രാജേന്ദ്ര സർവം ഏതത് തഥാ വിഭോ
നാത്ര മിഥ്യാ വചഃ കിം ചിത് സുഹൃത് ത്വം നഃ പരസ്മരം
15 ന ജാത് അസ്യ തു വംശസ്യ രാജന്താം കശ് ചിത് കദാ ചന
രാജാസീദ് യഃ പ്രജാ പാലഃ പ്രജാനാം അപ്രിയോ ഭവേത്
16 പിതൃവദ് ഭ്രാതൃവച് ചൈവ ഭവന്തഃ പാലയന്തി നഃ

17 ന ച ദുര്യോധനഃ കിം ചിദ് അയുക്തം കൃതവാൻ നൃപ
 17 യഥാ ബ്രവീതി ധർമ്മജ്ഞോ മുനിഃ സത്യവതീ സുതഃ
 തഥാ കരു മഹാരാജ സ ഹി നഃ പരമോ ഗുരുഃ
 18 ത്യക്താ വയം തു ഭവതാ ദുഃഖശോകപരായണാഃ
 ഭവിഷ്യാമഗ്ദ് ചിരം രാജൻ ഭവദ്ഗുണശരൈർ ഹൃതാഃ
 19 യഥാ ശന്തന്താ ഗുപ്താ രാജ്ഞാ ചിത്രാംഗദേന ച
 ഭീഷ്മ വീര്യോപഗുര്യേന പിത്രാ ച തവ പാർഥിവ
 20 ഭവദ് ബുദ്ധിയുജാ ചൈവ പാണ്ഡുനാ പൃഥിവീക്ഷിതാ
 തഥാ ദുര്യോധനേനാപി രാജ്ഞാ സുപരിപാലിതാഃ
 21 ന സ്വൽപം അപി പുത്രസ് തേ വ്യലീകം കൃതവാൻ നൃപ
 പിതരീവ സുവിശ്വസ്താസ് തസ്മിൻ അപി നരാധിപേ
 വയം ആസ്മ യഥാ സമ്യഗ് ഭവതോ വിദിതം തഥാ
 22 തഥാ വർഷസഹസ്രായ കന്തിപുത്രേണ ധീമതാ
 പാല്യമാനാ യുതിമതാ സുഖം വിന്ദാമഹേ നൃപ
 23 രാജർഷീണാം പുരാണാനാം ഭവതാം വംശധാരിണാം
 കരു സംവരണാദീനാം ഭരതസ്യ ച ധീമതഃ
 24 വൃത്തം സമന്യാത്യ ഏഷ ധർമാത്മാ ഭൂരിദക്ഷിണഃ
 നാത്ര വാച്യം മഹാരാജ സുസൂക്ഷ്മം അപി വിദ്യതേ
 25 ഉഷിതാഃ സു സുഖം നിത്യം ഭവതാ പരിപാലിതാഃ
 സുസൂക്ഷ്മം ച വ്യലീകം തേ സപുത്രസ്യ ന വിദ്യതേ
 26 യത് തു ജ്ഞാതിവിമർദ്ദേ ിസ്മിൻ ആത്മ ദുര്യോധനം പ്രതി
 ഭവന്തം അനുഷ്യാമി തത്രാപി കരുനന്ദന

അധ്യായം 16

1 [ബ്രാഹ്മണ]

ന തദ് ദുര്യോധനകൃതം ന ച തദ് ഭവതാ കൃതം
 ന കർണ സൗബലാഭ്യോ ച കുരവോ യത് ക്ഷയം ഗതാഃ
 2 ദൈവം തത് തു വിജാനീമോ യൻ ന ശക്യം പ്രബാധിതും
 ദൈവം പുരുഷകാരേണ ന ശക്യം അതിവർതിതും
 3 അക്ഷൗഹിണ്യോ മഹാരാജ ദശാഷ്ടൗ ച സമാഗതാഃ
 അഷ്ടാദശാഹേന ഹതാ ദശഭിർ യോധപുംഗവൈഃ
 4 ഭീഷ്മദ്രോണകൃപാദ്വൈശ് ച കർണേന ച മഹാത്മനാ
 യുധാമനേന വീരേണ ധൃഷ്ടദൃണ്ണേന ചൈവ ഹ
 5 ചതുർഭിഃ പാണ്ഡുപുത്രൈശ് ച ഭീമാർജുനയമൈർ നൃപ
 ജനക്ഷയോ ിയം നൃപതേ കൃതോ ദൈവബലാത്കൃതൈഃ
 6 അവശ്യം ഏവ സംഗ്രാമേ ക്ഷത്രീയേണ വിശേഷതഃ
 കർതവ്യം നിയനം ലോകേ ശസ്ത്രേണ ക്ഷത്രബന്ധുനാ
 7 തൈർ ഇയം പുരുഷവ്യാഖ്യാലൈർ വിദ്യാ ബാഹുബലാനിതൈഃ
 പൃഥിവീ നിഹതാ സർവാ സഹയാ സരഥ ദ്വിപാ
 8 ന സ രാജാപരാധ്യാതി പുത്രസ് തവ മഹാമനാഃ
 ന ഭവാൻ ന ച തേ ഭൃത്യോ ന കർണോ ന ച സൗബലഃ
 9 യദ് വിനഷ്ടാഃ കുരുശ്രേഷ്ഠോ രാജാനശ് ച സഹസ്രശഃ
 സർവം ദൈവകൃതം തദ് വൈ കോ ിത്ര കിം വജ്രം അർഹതി
 10 ഗുരുർ മതോ ഭവാൻ അസ്യ കൃത്യസ്യ ജഗതഃ പ്രഭഃ
 ധർമാത്മാനം അതസ് തുഭ്യം അനുജാനീമഹേ സൃതം
 11 ലഭതാം വീരലോകാൻ സ സസഹായോ നരാധിപഃ
 ദ്വിജാഗ്രൈഃ സമനുജ്ഞാതസ് ത്രിദിവേ മോദതാം സുഖീ
 12 പ്രാപ്സ്യതേ ച ഭവാൻ പുണ്യം ധർമേ ച പരമാം സ്ഥിതിം
 വേദ പുണ്യം ച കാർത്യേന്യന സമൃഗ് ഭരതസത്തമ
 13 ദൃഷ്ടാപദാനാശ് ചാസ്മാഭിഃ പാണ്ഡവാഃ പുരുഷർഷഭാഃ
 സമർഥാസ് ത്രിദിവസ്യാപി പാലനേ കിം പുനഃ ക്ഷിതേഃ
 14 അനുവത്സ്യന്തി ചാപീമാഃ സമേഷു വിഷമേഷു ച
 പ്രജാഃ കുരു കലശ്രേഷ്ഠ പാണ്ഡവാഞ് ശീലഭ്രഷണാൻ
 15 ബ്രഹ്മ ദേയാഗ്രഹാരാശ് ച പരിഹാരാശ് ച പാർഥിവ
 പുർവരാജാതിസർഗാശ് ച പാലയത്യ് ഏവ പാണ്ഡവഃ
 16 ദീർഘദർശീ കൃതപ്രജ്ഞഃ സദാ വൈശ്രവണോ യഥാ

അക്ഷുദ്ര സച്ചിവശ് ചായം കുന്തിപുത്രോ മഹാമനാഃ
 17 അപ്യ് അമിത്രേ ദയാവാംശ് ച ശുചിശ് ച ഭരതർഷഭ
 ഋജു പശ്യതി മോലാവി പുത്രവത് പാതി നഃ സദാ
 18 വിപ്രിയം ച ജനസ്യാസ്യ സംസർഗാദ് ധർമ്മജസ്യ വൈ
 ന കരിഷ്യന്തി രാജർഷേ തഥാ ഭീമാർജുനാദയഃ
 19 മന്ദാ മൃദുഷു കൗരവ്യാസ് തീക്ഷ്ണേഷ് ആശീവിഷോപമാഃ
 വീര്യവന്തോ മഹാത്മാനോ പൗരാണാം ച ഹിതേ രതാഃ
 20 ന കുന്തി ന ച പാഞ്ചാലി ന ചോല്പി ന സാത്വതി
 അസ്മിന് ജനേ കരിഷ്യന്തി പ്രതികൂലാനി കർഹി ചിത്
 21 ഭവത് കൃതം ഇമം സ്നേഹം യുധിഷ്ഠിര വിവർധിതം
 ന പൃഷ്ടതഃ കരിഷ്യന്തി പൗരജാനപദാ ജനാഃ
 22 അധർമ്മിഷ്ഠാൻ അപി സതഃ കുന്തിപുത്രാ മഹാരഥാഃ
 മാനവാൻ പാലയിഷ്യന്തി ഭൂത്വാ ധർമ്മപരായണാഃ
 23 സ രാജൻ മാനസം ദുഃഖം അപനീയ യുധിഷ്ഠിരാത്
 കരു കാര്യാണി ധർമ്യാണി നമസ് തേ ഭരതർഷഭ
 24 [വൈ]
 തസ്യ തദ് വചനം ധർമ്യം അനുബന്ധ ഗുണോത്തരം
 സാധു സാധ്യ് ഇതി സർവഃ സജനഃ പ്രതിഗൃഹീതവാൻ
 25 ധൃതരാഷ്ട്രശ് ച തദ് വാക്യം അഭിപുജ്യ പുനഃ പുനഃ
 വിസർജയാം ആസ തദാ സർവാസ് തു പ്രകൃതീഃ ശന്നൈഃ
 26 സ ഞൈഃ സന്യജിതോ രാജാ ശിവേനാവേക്ഷിതസ് തദാ
 പ്രാഞ്ജലിഃ പുജയാം ആസ സജനം ഭരതർഷഭ
 27 തതോ വിവേശ ഭൂവനം ഗാന്ധാര്യോ സഹിതോ നൃപഃ
 വ്യൂഷ്ടായാം ചൈവ ശർവര്യോ യച് ചകാര നിബോധ തത്

അധ്യായം 17

1 [വൈ]

വൃഷ്ണിതായാം രജന്യാം തു യുതരാഷ്ട്രോ ിബികാ സുതഃ
 വിദൂരം പ്രേഷയാം ആസ യുധിഷ്ഠിര നിവേശനം
 2 സ ഗത്വാ രാജവചനാദ് ഉവാചാച്യുതം ഈശ്വരം
 യുധിഷ്ഠിരം മഹാതേജാഃ സർവബുദ്ധിമതാം വരഃ
 3 യുതരാഷ്ട്രോ മഹാരാജ വനവാസായ ദീക്ഷിതഃ
 ഗമിഷ്യതി വനം രാജൻ കാർത്തികീം ആഗതാം ഇമാം
 4 സ ത്വാ കരു കലശ്രേഷ്ഠ കിം ചിദ് അർഥം അഭീപ്സതി
 ശ്രാദ്ധം ഇച്ഛതി ദാതും സ ഗാംഗേയസ്യ മഹാത്മനഃ
 5 ദ്രോണസ്യ സോമദത്തസ്യ ബാഹ്ലീകസ്യ ച ധീമതഃ
 പുത്രാണാം ചൈവ സർവേഷാം യേ ചാസ്യ സുഹൃദോ ഹതാഃ
 യദി ചാഭ്യനുജാനീഷേ സൈന്ധവാപസദസ്യ ച
 6 ഏതച് ശ്രുത്വാ തു വചനം വിദൂരസ്യ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഹൃഷ്ടഃ സമ്പൂജയാം ആസ ഗുഡാ കേശശ് ച പാണ്ഡവഃ
 7 ന തു ഭീമോ ദൃഢക്രോധസ് തദ് വചോ ജഗ്രഹേ തദാ
 വിദൂരസ്യ മഹാതേജാ ദുര്യോധനകൃതം സ്മരൻ
 8 അഭിപ്രായം വിദിത്വാ തു ഭീമസേനസ്യ ഹൽഗുനഃ
 കിരീടി കിം ചിദ് ആനമ്യ ഭീമം വചനം അബ്രവീത്
 9 ഭീമ രാജാ പിതാ വൃദ്ധോ വനവാസായ ദീക്ഷിതഃ
 ദാതും ഇച്ഛതി സർവേഷാം സുഹൃദാം ഔർധ്വ ദേഹികാം
 10 ഭവതാ നിർജിതം വിത്തം ദാതും ഇച്ഛതി കൗരവഃ
 ഭീഷ്മാദിനാം മഹാബാഹോ തദനുജ്ഞാതും അർഹസി
 11 ദിഷ്ട്യാ ത് അദ്യ മഹാബാഹോ യുതരാഷ്ട്രഃ പ്രയാചതി
 യാചിതോ യഃ പുരാസ്യാഭിഃ പശ്യ കാലസ്യ പര്യയം
 12 യോ ിസൗ പൃഥിവ്യാഃ കൃത്സ്തായാ ഭർതാ ഭൂത്വാ നരാധിപഃ
 പരൈർ വിനിഹതാപത്യോ വനം ഗന്തും അഭീപ്സതി
 13 മാ തേ ിന്യത് പുരുഷവ്യാഘ്രേ ദാനാദ് ഭവതു ദർശനം
 അയശസ്യം അതോ ിന്യത് സ്യാദ് അധർമ്യം ച മഹാഭൂജ
 14 രാജാനം ഉപതിഷ്ഠസ്വ ജ്യേഷ്ഠം ഭ്രാതരം ഈശ്വരം
 അർഹസ് ത്വം അസി ദാതും വൈ നാദാതും ഭരതർഷഭ
 ഹൃവം ബ്രുവാണം കൗന്തേയം ധർമരാജോ ിഭ്യപൂജയത്
 15 ഭീമസേനസ് തു സക്രോധഃ പ്രോവാചേദം വചസ് തദാ

വയം ഭീഷ്മസ്യ കർമ്മേഹ പ്രേതകാര്യാണി ഫൽഗുന
 16 സോമദത്തസ്യ നൃപതേർ ഭൂരിശ്രവസ ഏവ ച
 ബാഹ്ലികസ്യ ച രാജർഷേർ ദ്രോണസ്യ ച മഹാത്മനഃ
 17 അന്വേഷാം ചൈവ സുഹൃദാം കന്തി കർണായ ദാസ്യതി
 ശ്രാദ്ധാനി പുരുഷവ്യാഘ്രേ മാദാത് കൗരവകോ നൃപഃ
 18 ഇതി മേ വർത്തതേ ബുദ്ധിർ മാ വോ നന്ദന്തു ശത്രവഃ
 കഷ്ടാത് കഷ്ടതരം യാതു സർവേ ദുര്യോധനാദയഃ
 ധൈർ ഇയം പൃഥിവീ സർവാ ഘാതിതാ കലപാംസനൈഃ
 19 കതസ് ത്വം അദ്യ വിസ്മൃത്യ വൈരം ദ്വാദശ വാർഷികം
 അജ്ഞാതവാസ ഗമനം ദ്രൗപദീ ശോകവർധനം
 ക്വ തദാ ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ സ്നേഹോ fസ്സാസ് അഭവത് തദാ
 20 കൃഷ്ണാജിനോപസംവൃിതോ ഹൃതാഭരണ ഭൂഷണഃ
 സാർധം പാഞ്ചാല പുത്രയാ ത്വം രാജാനം ഉപജമിവാൻ
 ക്വ തദാ ദ്രോണ ഭീഷ്മൗ തൗ സോമദത്തോ fപി വാഭവത്
 21 യത്ര ത്രയോദശ സമാ വനേ വന്വേന ജീവസി
 ന തദാ ത്വാ പിതാ ജ്യേഷ്ഠഃ പിതൃത്യേനാഭിവിക്ഷതേ
 22 കിം തേ തദ് വിസ്മൃതം പാർഥ യദ് ഏഷ കലപാംസനഃ
 ദുർവൃത്തോ വിദൂരം പ്രാഹ ദൃതേ കിം ജിതം ഇത്യ് ഉത
 23 തം ഏവം വാദിനം രാജാ കന്തിപുത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഉവാച ഭ്രാതരം ധീമാൺ ജോഷം ആസ്വേതി ഭർത്തയൻ

അധ്യായം 18

1 [അർജ്ജ]

ഭീമ ജ്യേഷ്ഠോ ഗുരുർ മേ ത്വം നാതോ ഽനൃദ് വജ്രം ഉത്സഹേ
 ധൃതരാഷ്ട്രോ ഹി രാജർഷിഃ സർവ്വഥാ മാനം അർഹതി
 2 ന സ്മരന്ത്യ് അപരാധാനി സ്മരന്തി സുകൃതാനി ച
 അസംഭിന്നാർഥ മര്യാദാഃ സാധവഃ പുരുഷോത്തമാഃ
 3 ഇദം മദ്വചനാത് ക്ഷന്തഃ കൗരവം ബ്രൂഹി പാർഥിവം
 യാവദ് ഇച്ഛതി പുത്രാണാം ദാതും താവദ് ദദാമ്യ് അഹം
 4 ഭീഷ്മാദീനാം ച സർവേഷാം സുഹൃദാം ഉപകാരിണാം
 മമ കോശാദ് ഇതി വിഭോ മാ ഭൂദ് ഭീമഃ സുദുർമനഃ

5 [വൈ]

ഇത്യ് ഉഷേത ധർമ്മരാജസ് തം അർജ്ജുനം പ്രത്യപുജയത്
 ഭീമസേനഃ കടാക്ഷേണ വിക്ഷാപം ചക്രേ ധനഞ്ജയം
 6 തതഃ സ വിദുരം ധീമാൻ വാക്യം ആഹ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ന ഭീമസേനേ കോപം സ നൃപതിഃ കർതും അർഹതി
 7 പരിക്ലിഷ്ടോ ഹി ഭീമോ ഽയം ഹിമവൃഷ്ട്യ് ആതപാദിഭിഃ
 ദുഃഖൈർ ബഹുവിധൈർ ധീമാൻ അരണ്യേ വിദിതം തവ
 8 കിം തു മദ്വചനാദ് ബ്രൂഹി രാജാനം ഭരതർഷഭഃ
 യദ് യദ് ഇച്ഛസി യാവച് ച ഗൃഹ്യതാം മദ്ഗൃഹാദ് ഇതി
 9 യൻ മാത്സര്യം അയം ഭീമഃ കരോതി ദൃശദുഃഖിതഃ
 ന തൻ മനസി കർതവ്യം ഇതി വാച്യഃ സ പാർഥിവഃ
 10 യൻ മമാസ്തി ധനം കിം ചിദ് അർജ്ജുനസ്യ ച വേശ്മനി
 തസ്യ സ്വാമീ മഹാരാജ ഇതി വാച്യഃ സ പാർഥിവഃ
 11 ദദാതു രാജാ വിപ്രേഭ്യോ യഥേഷും ക്രിയതാം വ്യയഃ
 പുത്രാണാം സുഹൃദാം ചൈവ ശ്ലാത് ആനുണ്യം അദ്യ സഃ
 12 ഇദം ചാപി ശരീരം മേ തവായത്തം ജനാധിപ
 ധനാനി ചേതി വിദ്ധി ത്വം ക്ഷന്തർ നാസ്ത്യ് അത്ര സംശയഃ

അധ്യായം 19

1 [വൈ]

ഏവം ഉക്തസ്തു രാജന്താ സ വിദുരോ ബുദ്ധിസത്തമഃ
 ധൃതരാഷ്ട്രം ഉപേത്യേദം വാക്യം ആഹ മഹാർഥവത്
 2 ഉക്തോ യുധിഷ്ഠിരോ രാജാ ഭവദ് വചനം ആദിതഃ
 സ ച സംശ്രുത്യ വാക്യം തേ പ്രശംസ മഹാദ്യുതിഃ
 3 ബീഭത്സുസ് ച മഹാതേജാ നിവേദയതി തേ ഗൃഹാൻ
 വസു തസ്യ ഗൃഹേ യച് ച പ്രാണാൻ അപി ച കേവലാൻ
 4 ധർമ്മരാജസ് ച പുത്രസ് തേ രാജ്യം പ്രാണാൻ ധനാനി ച
 അനുജാനാതി രാജർഷേ യച് ചാന്യദ് അപി കിം ചന
 5 ഭീമസ്തു സർവദുഃഖാനി സംസൃത്യ ബഹുലാന്യത് ഉത
 കൃഷ്ണാദ് ഇവ മഹാബാഹുർ അനുന്യ വിനിഃശ്വസൻ
 6 സ രാജന്താ ധർമ്മശീലേന ദ്രാത്രാ ബീഭത്സുനാ തഥാ
 അനുനീതോ മഹാബാഹുഃ സൗഹൃദേ സ്ഥാപിതോ ിപി ച
 7 ന ച മന്യുസ് ത്വയാ കാര്യ ഇതി ത്വാം പ്രാഹ ധർമ്മരാട്
 സംസൃത്യ ഭീമസ് തദ് വൈരം യദ് അന്യായവദ് ആചരേത്
 8 ഏവം പ്രായോ ഹി ധർമ്മോ ിയം ക്ഷത്രിയാണാം നരാധിപ
 യുദ്ധേ ക്ഷത്രിയ ധർമ്മേ ച നിരതോ ിയം വൃകോദരഃ
 9 വൃകോദര കൃതേ ചാഹം അർജുനസ് ച പുനഃ പുനഃ
 പ്രസാദയാവ നൃപതേ ഭവാൻ പ്രഭൂർ ഇഹാസ്തി യത്
 10 പ്രദദാതു ഭവാൻ വിത്തം യാവദ് ഇച്ഛസി പാർഥിവ
 ത്വം ഈശ്വരോ നോ രാജ്യസ്യ പ്രാണാനാം ചേതി ഭാരത
 11 ബ്രഹ്മ ദേയാഗ്രഹാരാംഗ് ച പുത്രാണാം ചൗർധ്യ ദേഹികം
 ഇതോ രത്നാനി ഗാശ് ചൈവ ദാസീദാസം അജാവികം
 12 ആനയിത്വാ കരുശ്രേഷ്ഠോ ബ്രാഹ്മണേഭ്യഃ പ്രയച്ഛതു
 ദീനാസ കൃപണേഭ്യസ് ച തത്ര തത്ര നൃപാജന്തയാ
 13 ബഹി അന്നരസപാനാഢ്യഃ സഭാ വിദുര കാരയ
 ഗവാം നിപാനാന്യത് അന്യച് ച വിവിധം പുണ്യകർമ്മ യത്
 14 ഇതി മാം അബ്രവീദ് രാജാ പാർഥൈശ് ചൈവ ധനഞ്ജയഃ
 യദ് അത്രാനന്തരം കാര്യം തദ് ഭവാൻ വജ്രം അർഹതി
 15 ഇത്യ ഉക്തോ വിദുരേണാഥ ധൃതരാഷ്ട്രോ ിഭിനന്ത്യ തത്
 മനസ് ചക്രേ മഹാദാനേ കാർത്തിക്യാം ജനമേജയ

അധ്യായം 20

1 [വൈ]

വിദുരേണൈവം ഉക്തസ് തു ധൃതരാഷ്ട്രോ ജനാധിപഃ
 പ്രീതിമാൻ അഭവദ് രാജാ രാജേണാ ജിഷ്ണോശ് ച കർമ്മണാ
 2 തതോ ഫഭിരൂപാൻ ഭീഷ്മായ ബ്രാഹ്മണാൻ ജുഷിസത്തമാൻ
 പുത്രാർഥേ സുഹൃദാം ചൈവ സ സമീക്ഷ്യ സഹസ്രശഃ
 3 കാരയിത്യാന്ന പാനാനി യാനാന്യത് ആച്ഛാദനാനി ച
 സുവർണമണിരത്നാനി ദാസീദാസ പരിച്ഛദാൻ
 4 കംബലാജിന രത്നാനി ഗ്രാമാൻ ക്ഷേത്രാൻ അജാവികം
 അലങ്കാരാൻ ഗജാൻ അശ്വാൻ കന്യാശ് ചൈവ വരസ്ത്രീയഃ
 ആദിശ്യാദിശ്യ വിപ്രേഭ്യോ ദദൗ സ നൃപസത്തമഃ
 5 ദ്രോണം സങ്കീർത്യ ഭീഷ്മം ച സോമദത്തം ച ബാഹ്ലികം
 ദുര്യോധനം ച രാജാനം പുത്രാംശ് ചൈവ പൃഥക് പൃഥക്
 ജയദ്രഥ പുരോഗാശ് ച സുഹൃദശ് ചൈവ സർവശഃ
 6 സ ശ്രാദ്ധയജ്ഞോ വവൃധേ ബഹു ഗോധനദക്ഷിണഃ
 അനേകധനരത്തഘോ യുധിഷ്ഠിര മതേ തദാ
 7 അനിശം യത്ര പുരുഷാ ഗണകാ ലേഖകാസ് തഥാ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ വചനാത് തദ് ആപ്ച്ഛന്തി തം നൃപം
 8 ആജ്ഞാപയ കിം ഏതേഭ്യഃ പ്രദേയം ദീയതാം ഇതി
 തദ് ഉപസ്ഥിതം ഏവാത്ര വചനാന്തേ പ്രദൃശ്യതേ
 9 ശതേ ദേയേ ദശശതം സഹസ്രേ ചായുതം തഥാ
 ദീയതേ വചനാദ് രാജ്ഞഃ കന്തീപുത്രസ്യ ധീമതഃ
 10 ഏവം സ വസു ധാരാദിർ വർഷമാണോ നൃപാംബുദഃ
 തർപയാം ആസ വിപ്രാംസ് താൻ വർഷൻ ഭൂമിം ഇവാംബുദഃ
 11 തതോ ഫനത്തരം ഏവാത്ര സർവവർണാൻ മഹീപതിഃ
 അന്നപാനരസഘോന പ്ലാവയാം ആസ പാർഥിവഃ
 12 സവസ്തു ഘേനരത്തഘോ മുദ് അംഗനിനദ സ്വനഃ
 ഗവാശ്ചമകരാവർതോ നാതീരത്തമഹാകരഃ
 13 ഗ്രാമാഗ്രഹാര കല്യാഡ്യോ മണിഹേമജലാർണവഃ
 ജഗത് സസ്താവയാം ആസ ധൃതരാഷ്ട്ര ദയാംബുധിഃ
 14 ഏവം സപുത്രപൗത്രാണാം പിതൃണാം ആത്മനസ് തഥാ
 ഗാന്ധാര്യാശ് ച മഹാരാജ പ്രദദാവ് ഔർധ്വ ദേഹികം
 15 പരിശ്രാന്തോ യദാസീത് സ ദദദ് ദാനാന്യത് അനേകശഃ

തതോ നിർവർതയാം ആസ ദാനയജ്ഞം കരൂദ്വഹഃ
16 ഏവം സ രാജാ കൗരവ്യശ് ചക്രേ ദാനമഹോത്സവം
നടനർതക ലാസ്യോഢ്യം ബഹദ് അന്നരസദക്ഷിണം
17 ദശാഹരം ഏവം ദാനാനി ദത്ത്യാ രാജാംബികാ സുതഃ
ബഭ്രുവ പുത്രപൗത്രാണാം അനുണോ ഭരതർഷഭ

അധ്യായം 21

തതഃ പ്രഭാതേ രാജാ സ ധൃതരാഷ്ട്രോ ഽ്ബിഹിതാ സുതഃ
ആഹുയ പാണ്ഡവാനു വീരാനു വനവാസ കൃതക്ഷണഃ
2 ഗാന്ധാരി സഹിതോ ധീമാനു അഭിനന്ദ്യ യഥാവിധി
കാർത്തിക്യാം കാരയിത്യേഷ്ടിം ബ്രാഹ്മണൈർ വേദപാരഗൈഃ
3 അഗ്നിഹോത്രം പുരസ്കൃത്യ വൽകലാജിനസംവൃതഃ
വധു പരിവൃതോ രാജാ നിര്യയൗ ഭവനാത് തതഃ
4 തതഃ സ്ത്രീയഃ കരവ പാണ്ഡവാനാം; യാഗ് ചാപ്യ് അന്യഃ കൗരവ രാജവംശ്യാഃ
താസാം നാദഃ പ്രാദുരാസീത് തദാനിഃ; വൈചിത്രവീര്യേ നൃപതൗ പ്രയാതേ
5 തതോ ലാജൈഃ സുമനോഭീശ് ച രാജാ; വിചിത്രാഭിസ് തദ്ഗൃഹം പുജയിത്വാ
സംയോജ്യർമൈർ ഭൃത്യജനം ച സർവം; തതഃ സമുത്സൃജ്യ യയൗ നരേന്ദ്രഃ
6 തതോ രാജാ പ്രാഞ്ജലീർ വേപമാനോ; യുധിഷ്ടിരഃ സസ്വനം ബാഷ്പകണ്ഠഃ
വിലപ്യോച്ചൈർ ഹാ മഹാരാജ സാധോ; ക്വ ഗന്താസീത്യ് അപതത് താത
ഭൃമൗ
7 തഥാർജുനസ് തീവ്രദുഃഖാഭിതപ്നോ; മുഹൂർ മുഹൂർ നിഃശ്വസൻ ഭരതാഗ്ര്യഃ
യുധിഷ്ടിരം മൈവം ഇത്യ് ഏവം ഉക്ത്വാ; നിഗൃഹ്യാഥോദീധരത് സീദമാനഃ
8 വൃകോദരഃ ഫൽഗുനശ് ചൈവ വിരൗ; മാദ്രീപുത്രൗ വിദുഃ സഞ്ജയശ് ച
വൈശ്യാപുത്രഃ സഹിതോ ഗൗതമേന; ധൗമ്യോ വിപ്രാശ് ചാനവ്യർ ബാഷ്പക
ണ്ഠഃ
9 കന്തീ ഗാന്ധാരിഃ ബദ്ധനേത്രാം വ്രജന്തീഃ; സ്കന്ധാസക്തം ഹസ്തം അഥോദ്വഹ
ന്തീ
രാജാ ഗാന്ധാര്യഃ സ്കന്ധദേശേ ഽവസജ്യ; പാണ്ഡിം യയൗ ധൃതരാഷ്ട്രഃ പ്രതീതഃ
10 തഥാ കൃഷ്ണാ ദ്രൗപദീ യദവീ ച; ബാലാപത്യാ ചോത്തരാ കൗരവീ ച
ചിത്രാംഗദാ യാഗ് ച കാശ് ചിത് സ്ത്രീയോ ഽന്യഃ; സാർധം രാജന്താ പ്രസഥിതാ
സ് താ വധുഭിഃ
11 താസാം നാദോ അഭിനന്ദനം തദാസീദ്; രാജൻ ദുഃഖാത് കരരീണാം ഇവോ
ച്ചൈഃ
തതോ നിഷ്പേതൂർ ബ്രാഹ്മണക്ഷത്രീയാണാം; വിദ് ശൂദ്രാണാം ചൈവ നാര്യഃ
സമന്താത്
12 തൻ നിര്യാണേ ദുഃഖിതഃ പൗരവർഗോ; ഗഹാഹവയേ ഽതീവ ബഭ്രുവ രാജൻ
യഥാപൂർവം ഗച്ഛതാം പാണ്ഡവാനാം; ദൃഗ്തേ രാജൻ കൗരവാണാം സഭായാം
13 യാ നാപശ്യച് ചന്ദ്രമാ നൈവ സുര്യോ; രാമാഃ കദാ ചിദ് അപി തസ്മിൻ
നരേന്ദ്രേ

മഹാവനം ഗച്ഛതി കൗരവേന്ദ്രേ; ശോകേനാർതാ രാജമാർഗം പ്രപേദുഃ

അധ്യായം 22

1 [വൈ]

തതഃ പ്രാസാദഹർദ്യേഷു വസുധായാം ച പാർഥിവ
സ്ത്രീണാം ച പുരുഷാണാം ച സുമഹാൻ നിഃസ്വനോ ഭവേത്
2 സ രാജാ രാജമാർഗ്ഗേണ നൃണാമീ സങ്കലേന ച
കഥം ചിൻ നിര്യയൗ ധീമാൻ വേപമാനഃ കൃതാഞ്ജലിഃ
3 സ വർധമാനദ്വാരേണ നിര്യയൗ ഗജസാഹ്യയാത്
വിസർജയാം ആസ ച തം ജനൗഘം സ മുഹൂർ മുഹൂഃ
4 വനം ഗന്തും ച വിദുരോ രാജന്താ സഹ കൃതക്ഷണഃ
സഞ്ജയശ് ച മഹാമാത്രഃ സുതോ ഗാവൽഗണിസ് തഥാ
5 കൃപം നിവർതയാം ആസ യുയുത്സും ച മഹാരഥം
ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹീപാലഃ പരിദായ യുധിഷ്ഠിരേ
6 നിവൃത്തേ പൗരവർഗ്ഗേ തു രാജാ സാന്തഃപുരസ് തദാ
ധൃതരാഷ്ട്രാഭ്യനുജ്ഞാതോ നിവർതിതും ഇയേഷ സഃ
7 സോ ബ്രഹ്മവീൻ മാതരം കന്തിം ഉപേത്യ ഭരതർഷഭ
അഹം രാജാനം അന്വിയേഷ്യ ഭവതീ വിനിവർതതാം
8 വധു പരിവൃതാ രാജന്തി നഗരം ഗന്തും അർഹസി
രാജാ യാത് ഏഷ ധർമാത്മാ തപസേ ധൃതനിശ്ചയഃ
9 ഇത്യ് ഉക്താ ധർമരാജേന ബാഷ്പവ്യാകുലലോചനാ
ജഗാദൈവം തദാ കന്തി ഗാന്ധാരിം പരിഗൃഹ്യ ഹ
10 സഹദേവേ മഹാരാജ മാ പ്രമാദം കൃഥാഃ ക്വ ചിത്
ഏഷ മാം അനുരക്തോ ഹി രാജംസ് ത്വാം ചൈവ നിത്യദാ
11 കർണം സ്മരേഥാഃ സതതം സംഗ്രാമേഷ് അപലായിനം
അവകീർണോ ഹി സ മയാ വീരോ ദുഷ്ടജ്ഞയാ തദാ
12 ആയസം ഹൃദയം നൃനം മന്ദായാ മമ പുത്രക
യത് സൂര്യജം അപശ്യന്ത്യാഃ ശതയാ ന വിദീര്യതേ
13 ഏവംഗതേ തു കിം ശക്യം മയാ കർതും അരിന്ദമ
മമ ദോഷോ ഽയം അത്യർഥം ഖ്യാപിതോ യൻ ന സൂര്യജഃ
തന്നിമിത്തം മഹാബാഹോ ദാനം ദദ്യാസ് ത്വം ഉത്തമം
14 സദൈവ ഭ്രാതൃഭിഃ സാർധം അഗ്രജസ്യാമി മർദ്ദന
ദ്രൗപദ്യാശ് ച പ്രിയേ നിത്യം സ്ഥാതവ്യം അരികർശന
15 ഭീമസേനാർജുനൗ ചൈവ നകുലശ് ച കുരൂദ്വഹ
സമാധേയാസ് ത്വയാ വീര ത്വയ് അദ്യ കലധൂർ ഗതാ

16 ശ്വശ്രൂ ശ്വശൂരയോഃ പാദാന്ത് ശൂശ്രൂഷന്തീ വനേ ത് അഹം
 ഗാന്ധാരി സഹിതാ വത്സ്യേ താപസീ മലപങ്കിനീ
 17 ഏവം ഉക്തഃ സ ധർമ്മാത്മാ ഭ്രാതൃഭിഃ സഹിതോ വശി
 വിഷാദം അഗമത് തീവ്രം ന ച കിം ചിദ് ഉവാച ഹ
 18 സ മുഹൂർത്തം ഇവ ധ്യാത്വാ ധർമ്മപത്രോ യുധിഷ്ഠിരഃ
 ഉവാച മാതരം ദീനശ് ചിന്താശോകപരായണഃ
 19 കിം ഇദം തേ വ്യവസിതം നൈവം ത്വം വജ്രം അർഹസി
 ന ത്വാം അഭ്യന്തജാനാമി പ്രസാദം കർതും അർഹസി
 20 വ്യരോചയഃ പുരാ ഹ്യ് അസ്സാൻ ഉത്സാഹ്യ പ്രിയദർശനേ
 വിദൂരായാ വചോഭിസ് ത്വം അസ്സാൻ ന ത്യജ്ഞം അർഹസി
 21 നിഹത്യ പൃഥിവീപാലാൻ രാജ്യം പ്രാപ്തം ഇദം മയാ
 തവ പ്രജ്ഞാം ഉപശ്രുത്യ വാസുദേവാൻ നരർഷഭാത്
 22 ക്വ സാ ബുദ്ധിർ ഇയം ചാദ്യ ഭവത്യോ യാ ശ്രൂതാ മയാ
 ക്ഷത്രധർമ്മേ സ്ഥിതിം ഹ്യ് ഉക്ത്വാ തസ്യാഗ് ചലിതും ഇച്ഛസി
 23 അസ്സാൻ ഉത്സൃജ്യ രാജ്യം ച സ്തേഷാം ചേമാം യശസിനീം
 കഥം വത്സ്യസി ശൂന്യേഷു വനേഷ് അംബ പ്രസീദ മേ
 24 ഇതി ബാഷ്പകലാം വാചം കന്തീപത്രസ്യ ശൃണ്വതീ
 ജഗാമൈവശ്രൂ പൂർണാക്ഷീ ഭീമസ് താം ഇദം അബ്രവീത്
 25 യദാ രാജ്യം ഇദം കന്തി ഭോക്തവ്യം പുത്ര നിർജിതം
 പ്രാപ്തവ്യാ രാജധർമാഗ് ച തദേയം തേ കന്തോ മതിഃ
 26 കിം വയം കാരിതാഃ പൂർവം ഭവത്യോ പൃഥിവീ ക്ഷയം
 കസ്യ ഹേതോഃ പരിത്യജ്യ വനം ഗന്തും അഭീപ്സസി
 27 വനാച് ചാപി കിം ആനീതാ ഭവത്യോ ബാലകാ വയം
 ദുഃഖശോകസമാവിഷ്ടാ മാദ്രീപുത്രാവ് ഇമൗ തഥാ
 28 പ്രസീദ മാതർ മാ ഗാസ് ത്വം വനം അദ്യ യശസിനീ
 ശ്രീയം യൗധിഷ്ഠിരീം താവദ് ഭുങ്ഷ്യ പാർഥ ബലാർജിതാം
 29 ഇതി സാ നിശ്ചിന്തൈവഥ വനവാസ കൃതക്ഷണാ
 ലാലപ്യതാം ബഹുവിധം പുത്രാണാം നാകരോദ് വചഃ
 30 ഭ്രൂപദീ ചാന്വയാച് ചര്യശ്രൂം വിഷണ്ണവദനാ തദാ
 വനവാസായ ഗച്ഛന്തീം അദതീ ഭദ്രയാ സഹ
 31 സാ പുത്രാൻ അദതഃ സർവാൻ മുഹൂർ മുഹൂർ അവേക്ഷതി
 ജഗാമൈവ മഹാപ്രാജ്ഞാ വനായ കൃതനിശ്ചയാ
 32 അന്വയഃ പാണ്ഡവാസ് താം തു സദൃത്യാന്തഃപുരാസ് തദാ

തതഃ പ്രമുജ്യ സാശ്രൂണി പുത്രാൻ വചനം അബ്രവീത്

അധ്യായം 23

1 [കന്തി]

ഏവം ഏതൻ മഹാബാഹോ യഥാ വദസി പാണ്ഡവ
 കൃതം ഉദ്ധർഷണം പൂർവം മയാ വഃ സീദതാം നൃപ
 2 ദൃതാപഹൃത രാജ്യാനാം പതിതാനാം സുഖാദ് അപി
 ജ്ഞാതിഭിഃ പരിഭൂതാനാം കൃതം ഉദ്ധർഷണം മയാ
 3 കഥം പാണ്ഡോർ ന നശ്യേത സന്തതിഃ പുരുഷർഷഭാഃ
 യശസ് ച വോ ന നശ്യേത ഇതി ചോദ്ധർഷണം കൃതം
 4 യുധം ഇന്ദ്രസമാഃ സർവേ ദേവതുല്യപരാക്രമാഃ
 മാ പരേഷാം മുഖപ്രേക്ഷാഃ സ്വേന്ത്യ് ഏവം തത് കൃതം മയാ
 5 കഥം ധർമ്മഭൃതാം ശ്രേഷ്ഠോ രാജാ ത്വം വാസവോപമഃ
 പുനർ വനേ ന ദുഃഖീ സ്യാ ഇതി ചോദ്ധർഷണം കൃതം
 6 നാഗായുത സമപ്രാണഃ ഖ്യാതിവിക്രമപൗരুষഃ
 നായം ഭീമോ ിത്യയം ഗച്ഛേദ് ഇതി ചോദ്ധർഷണം കൃതം
 7 ഭീമസേനാദ് അവരജസ് തഥായം വാസവോപമഃ
 വിജയോ നാവസീദേത ഇതി ചോദ്ധർഷണം കൃതം
 8 നകലഃ സഹദേവശ് ച തഥേമൗ ഗുരുവർതിനു
 ക്ഷയാ കഥം ന സീദേതാം ഇതി ചോദ്ധർഷണം കൃതം
 9 ഇയം ച ബൃഹതീ ശ്യാമാ ശ്രീമത്യ് ആയതലോചനാ
 വൃഥാ സഭാ തലേ ക്ലിഷ്ടാ മാ ഭൂദ് ഇതി ച തത് കൃതം
 10 പ്രേക്ഷന്ത്യാ മേ തദാ ഹീമാം വേപന്തിം കദലീം ഇവ
 സ്തീ ധർമിണീം അനിന്ദ്യാംഗീം തഥാ ദൃതപരാജിതാം
 11 ദുഃശാസനോ യദാ മൗഢ്യോദ് ദാസീവത് പര്യകർഷത
 തദൈവ വിദിതം മഹ്യം പരാഭൂതം ഇദം കലം
 12 വിഷണ്ണാഃ കുരവശ് ചൈവ തദാ മേ ശ്യാശൂരാദയഃ
 യഥൈഷാ നാഥം ഇച്ഛന്തി വൃലപത് കുരതീ യഥാ
 13 കേശപക്ഷേ പരാമുഷ്ടാ പാപേന ഹതബുദ്ധിനാ
 യദാ ദുഃശാസനേനേഷാ തദാ മുഹ്യോമ്യ് അഹം നൃപ
 14 യുഷ്മത്തേജോ വിവൃദ്ധ്യ് അർഥം മയാ ഹ്യ് ഉദ്ധർഷണം കൃതം
 തദാനീം വിദുരാ വാക്യൈർ ഇതി തദ് വിത്തപുത്രകാഃ
 15 കഥം ന രാജവംശോ ിയം നശ്യേത് പ്രാപ്യ സുതാൻ മമ
 പാണ്ഡോർ ഇതി മയാ പുത്ര തസ്മാദ് ഉദ്ധർഷണം കൃതം
 16 ന തസ്യ പുത്രഃ പൗത്രൗ വാ കൃത ഏവ സ പാർഥിവ

ലഭതേ സുകൃതാംൽ ലോകാൻ യസ്താദ് വംശഃ പ്രണശ്യതി
 17 ഭക്തം രാജ്യഫലം പുത്രാ ഭർതൂർ മേ വിപുലം പുരാ
 മഹാദാനാനി ദത്താനി പീതഃ സോമോ യഥാവിധി
 18 സാഹം നാത്ഥ ഫലാർഥം വൈ വാസുദേവം അച്ഛുപദം
 വിദുരായഃ പ്രലാപൈസ് തൈഃ പ്ലാവനാർഥം തത് കൃതം
 19 നാഹം രാജ്യഫലം പുത്ര ക്വമയേ പുത്ര നിർജിതം
 പതിലോകാൻ അഹം പുണ്യാൻ ക്വമയേ തപസാ വിഭോ
 20 ശ്വശ്രൂ ശ്വശൂരയോഃ കൃത്വാ ശൂശ്രൂഷാം വനവാസിനോഃ
 തപസാ ശോഷയിഷ്യാമി യുധിഷ്ഠിര കലേവരം
 21 നിവർതസ്വ കൃത്യശ്രേഷ്ഠ ഭീമസേനാദിഭിഃ സഹ
 ധർമേ തേ ധീയതാം ബുദ്ധിർ മനസ് തേ മഹദ് അസ്തു ച

അധ്യായം 24

1 [വൈ]

കന്യാസ് തു വചനം ശ്രുത്വാ പണ്ഡവാ രാജസത്ത്നമ
 ഊഹിതാഃ സംന്യവർത്തത പാണ്ഡാല്യാ സാഹിതാനുലാഃ
 2 തതഃ ശബ്ദോ മഹാൻ ആസീത് സർവേഷാം ഏവ ഭാരത
 അന്തഃപുരാണാം ഭദ്രതാം ദൃഷ്ട്വാ കുന്തിം തഥാഗതാം
 3 പ്രദക്ഷിണം അഥാവൃത്യ രാജാനം പാണ്ഡവാസ് തദാ
 അഭിവാദ്യ ന്യവർത്തത പൃഥാം താം അനിവർത്യ വൈ
 4 തതോ ിബ്രവീൻ മഹാരാജോ ധൃതരാഷ്ട്രോ ിബികാ സുതഃ
 ഗാന്ധാരിം വിദൂരം ചൈവ സമാഭാഷ്യ നിഗൃഹ്യ ച
 5 യുധിഷ്ഠിരസ്യ ജനനീ ദേവീ സാധു നിവർത്യതാം
 യഥാ യുധിഷ്ഠിരഃ പ്രാഹ തത് സർവം സത്യം ഏവ ഹി
 6 പുത്രൈശ്ചര്യം മഹദ് ഇദം അപാസ്യാ ച മഹാഫലം
 കാ ന ഗച്ഛേദ് വനം ദൂർഗം പുത്രാൻ ഉത്സൃജ്യ മൃഡവത്
 7 രാജ്യസഥയാ തപസ് തപ്തം ദാനം ദത്തം വ്രതം കൃതം
 അനയാ ശക്യം അദ്ദേഹ ശ്രൂയതാം ച വചോ മമ
 8 ഗാന്ധാരി പരിതൃഷ്ടോ ിസ്തി വധ്യാഃ ശ്രശ്രുഷണേന വൈ
 തസ്മാത് തപഃ ഏനാം ധർമ്മജ്ഞേ സമനജ്ഞാതും അർഹസി
 9 ഇത്യ് ഉക്താ സൗബലേയീ തു രാജ്ഞാ കുന്തിം ഉവാച ഹ
 തത് സർവം രാജവചനം സ്വം ച വാക്യാം വിശേഷവത്
 10 ന ച സാ വനവാസായ ദേവീം കൃതമതിം തദാ
 ശക്നോത്യ് ഉപാവർത്തിതും കുന്തിം ധർമ്മപരാം സതീം
 11 തസ്മാസ് തു തം സ്ഥിരം ജ്ഞാത്വാ വ്യവസായം കരു സ്തീയഃ
 നിവൃത്താംഗ് ച കരുശ്രേഷ്ഠാൻ ദൃഷ്ട്വാ പ്രരുരുദുസ് തദാ
 12 ഉപാവൃത്തേഷു പാർഥേഷു സർവേഷ് അന്തഃപുരേഷു ച
 യയൗ രാജാ മഹാപ്രാജ്ഞോ ധൃതരാഷ്ട്രോ വനം തദാ
 13 പാണ്ഡവാ അപി ദീനാസ് തേ ദുഃഖശോകപരായണാഃ
 യാണൈഃ സ്തീ സഹിതാഃ സർവേ പുരം പ്രവിവിശുസ് തദാ
 14 തം അഹൃഷ്ടം ഇവാകുജം ഗതോത്സാവാം ഇവാഭവത്
 നഗരം ഹാസ്തിനപുരം സസ്തീ വൃദ്ധകുമാരകം
 15 സർവേ ചാസൻ നിരുത്സാഹാഃ പാണ്ഡവാ ജാതമന്യവഃ
 കന്യാ ഹീനാഃ സുദുഃഖാർതാ വത്സാ ഇവ വിനാകൃതാഃ
 16 ധൃതരാഷ്ട്രസ് തു തേനാഹനാ ഗത്വാ സുമഹദ് അന്തരം

തതോ ഭാഗീ രഥീ തീരേ നിവാസം അകരോത് പ്രഭുഃ
 17 പ്രാദുഷ്ഠതാ യാഥാ ന്യായം അഗന്യോ വേദപാരശൈഃ
 വ്യരാജന്ത ദ്വിജ ശ്രേഷ്ഠൈസ് തത്ര തത്ര തപോധനൈഃ
 പ്രാദുഷ്ഠതാഗീർ അഭവത് സ ച വൃദ്ധോ നരാധിപഃ
 18 സ രാജാഗീൻ പര്യുപാസ്യ ഹൃത്യാ ച വിധിവത് തദാ
 സന്ധ്യാഗതം സഹസ്രാംശ്രം ഊപാതിഷ്ഠത ഭാരത
 19 വിദൂരഃ സഞ്ജയശ് ചൈവ രാജന്തഃ ശയ്യാം കശൈസ് തതഃ
 ചക്രതഃ കരുവീരസ്യ ഗാന്ധാര്യോ ചാവിദൂരതഃ
 20 ഗാന്ധാര്യഃ സംനികർഷേ തു നിഷസാദ കശേഷ് അഥ
 യുധിഷ്ഠിരസ്യ ജനനീ കന്തീ സാധുവ്രതേ സ്ഥിതാ
 21 തേഷാം സാംശ്രവണേ ചാപി നിഷേദൂർ വൃദുരാദയഃ
 യാജകശ് ച യഥോദ്ദേശം ദ്വിജാ യേ ചാന്തയായിനഃ
 22 പ്രാധീത ദ്വിജമുഖ്യോ സാ സന്ദ്രജാലിത പാവകാ
 ബഭ്രുവ തേഷാം രജനീ ബ്രഹ്മീവ പ്രീതിവർധനീ
 23 തതോ രാത്ര്യാം വ്യതീതായാം കൃതപൂർവാഹ്ണിക ക്രിയഃ
 ഹൃത്യാഗീം വിധിവത് സർവേ പ്രയയുസ് തേ യഥാക്രമം
 ഉദങ്മുഖാ നിരീക്ഷന്ത ഉപവാസാ പരായണാഃ
 24 സ തേഷാം അതിദുഃഖോ ഫണ്ഡുൻ നിവാസഃ പ്രഥമേ ഫഹനി
 ശോചതാം ശോച്യമാനാനാം പൗരജാനപദൈർ ജനൈഃ

അധ്യായം 25

1 [വൈ]

തതോ ഭാഗീ രഥീ തീരേ മേധ്യേ പുണ്യജനോചിതേ
 നിവാസം അകരോദ് രാജാ വിദൂരസ്യാ മതേ സ്ഥിതാഃ
 2 തന്ത്രൈനം പര്യപാതിഷ്ഠൻ ബ്രാഹ്മണാ രാഷ്ട്രവാസിനഃ
 ക്ഷത്രവീട് ശൂദ്ര സംഘാഗ് ച ബഹവോ ഭരതർഷഭ
 3 സ തൈഃ പരിവൃതോ രാജാ കഥാഭിർ അഭിനന്ദ്യ താൻ
 അനജജേണ സശിഷ്യാൻ വൈ വിധിവത് പ്രതിപുജ്യ ച
 4 സായാഹ്നേ സ മഹീപാലസ് തതോ ഗംഗാം ഉപേത്യ ഹ
 ചകാര വിധിവച് ചൗചം ഗാന്ധാരി ച യശസിനീ
 5 തഥൈവാന്യേ പൃഥക് സർവേ തീർഥേഷ് ആപ്സത്യ ഭാരത
 ചക്രഃ സർവാഃ ക്രിയാസ് തത്ര പുരുഷാ വിദൂരാദയഃ
 6 കൃതശൗചം തതോ വൃദ്ധം ശ്യാശൂരം കുന്തിഭോജജാ
 ഗാന്ധാരിം ച പൃഥാ രാജൻ ഗംഗാതീരം ഉപാനയത്
 7 രാജൺ തു യാജകൈസ് തത്ര കൃതോ വേദീ പരിസ്മരഃ
 ജ്ജഹാവ തത്ര വഹ്നിം സ നൃപതിഃ സത്യസംഗരഃ
 8 തതോ ഭാഗീ രഥീ തീരാത് കരു ക്ഷേത്രം ജഗാമ സഃ
 സാനഗോ നൃപതിർ വിദ്വാൻ നിയതഃ സംയതേന്ദ്രിയഃ
 9 തത്രാശ്രമപദം ധീമാൻ അഭിഗമ്യ സ പാർഥിവഃ
 ആസസാദാഥ രാജർഷിഃ ശതയുപം മനീഷിണം
 10 സ ഹി രാജാ മഹാൻ ആസീത് കേകയേഷു പരന്തപഃ
 സപുത്രം മനജൈശ്വര്യേ നിവേശ്യ വനം ആവിശത്
 11 തേനാസൗ സഹിതോ രാജാ യയൗ വ്യാസാശ്രമം തദാ
 തന്ത്രൈനം വിധിവദ് രാജൻ പ്രത്യഗൃഹ്ണാത് കുരൂദ്വഹം
 12 സ ദീക്ഷാം തത്ര സമ്പ്രാപ്യ രാജാ കൗരവനന്ദനഃ
 ശതയുപാശ്രമേ തസ്മിൻ നിവാസം അകരോത് തദാ
 13 തസ്മൈ സർവം വിധിം രാജൻ രാജാചഖ്യൗ മഹാമതിഃ
 ആരണ്യകം മഹാരാജ വ്യാസാസ്യാനമതേ തദാ
 14 ഏവം സ തപസാ രാജാ ധൃതരാഷ്ട്രോ മഹാമനാഃ
 യോജയാം ആസ ചാന്മാനം താംഗ് ചാപ്യ് അനുചരാംസ് തദാ
 15 തഥൈവ ദേവീ ഗാന്ധാരി വൽകലാജിനവാസിനീ
 കന്ത്യാ സഹ മഹാരാജ സമാനവ്രതചാരിണീ
 16 കർമ്മണാ മനസാ വാചാ ചക്ഷുഷാ ചാപി തേ നൃപ

സംനിയമ്യേന്ദ്രിയഗ്രാമം ആസ്ഥിതാഃ പരമം തപഃ

17 ത്വഗ് അസ്ഥി ഭൂതഃ പരിശുഷ്കമാംസോ; ജടാജിനി വൽകലസംവൃതാംഗഃ

സ പാർഥിവസ് തത്ര തപശ് ചകാര; മഹർഷിവത് തീവ്രം അപേതദോഷഃ

18 ക്ഷത്താ ച ധർമാർഥവിദ് അഗ്ര്യബുദ്ധിഃ; സസഞ്ജയസ് തം നൃപതിം സദാരം

ഉപാചരദ് ഘോരതപോ ജിതാത്മാഃ; തദാ കൃശോ വൽകലചീരവാസാഃ

പ്രസാധകർ

അല്ലിളക്നം

